

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

**METODYKA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ (BION)
ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI
(OCENA ZA 2025 ROK)**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
1. KONCEPCJA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ	6
1.1. PODMIOTY OBJĘTE PROCESEM BION	6
1.2. ZAKRES BADANIA I OCENY NADZORCZEJ	7
1.3. ŹRÓDŁA INFORMACJI WYKORZYSTYWANYCH W PROCESIE BION	8
1.4. TRYBY BION I JEJ CZĘSTOTLIWOŚĆ.....	10
1.5. UWZGLĘDNIENIE W BION SPECYFIKI DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU	10
1.5.1. <i>Dezaktywacja wskaźnika</i>	10
1.5.2. <i>Korekta indywidualna</i>	11
1.5.3. <i>Korekta danych wejściowych</i>	11
1.6. ZASADY KATEGORYZACJI.....	11
1.6.1. <i>Kryteria określające wielkość zakładu</i>	12
1.7. ORGANIZACJA PROCESU BION	13
1.8. PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ NADZORCZYCH	14
1.9. ALGORYTM BION	14
1.9.1. <i>Wyznaczanie oceny ilościowej i oceny jakościowej</i>	15
1.9.2. <i>Sposób wyznaczania oceny obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe” dla zakładów innych niż mały TUW</i>	15
1.9.3. <i>Sposób wyznaczania oceny obszaru „Zagregowane ryzyko” dla małych TUW</i>	17
1.9.4. <i>Granice wskaźników</i>	17
1.10. WPŁYW CZYNNIKÓW NIEOBJĘTYCH METODYKĄ.....	18
2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I PŁYNNOŚĆ	19
2.1. WSKAŹNIK POKRYCIA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH.....	19
2.2. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	20
2.2.1. <i>Zmiana nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami</i>	20
2.2.2. <i>Pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi najwyższej jakości</i>	20
2.2.3. <i>Oczekiwane zyski z przyszłych składek do dopuszczonych środków własnych</i>	20
2.2.4. <i>Testy warunków skrajnych</i>	21
2.2.4.1. <i>Test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej</i>	21
2.2.4.2. <i>Test warunków skrajnych dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego</i>	21
2.3. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA PŁYNNOŚCI.....	22
2.3.1. <i>Wskaźnik ryzyka płynności</i>	22
2.3.2. <i>Wskaźnik płynności krótkoterminowej</i>	22
2.3.3. <i>Zabezpieczenie wykupów (dział I, UFK)</i>	23
2.4. OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I PŁYNNOŚĆ”.....	23
2.4.1. <i>Adekwatność kapitałowa</i>	23
2.4.2. <i>Płynność</i>	24
2.5. KOREKTA OCENY OBSZARU „ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I PŁYNNOŚĆ”.....	24
3. RYZYKO KREDYTOWE	26
3.1. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE	26
3.2. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA KREDYTOWEGO EMITENTA	27
3.2.1. <i>Ekspozycja wobec pojedynczego kontrahenta o maksymalnej ekspozycji</i>	27
3.2.2. <i>Udział lokat największego emitenta</i>	27
3.2.3. <i>Ryzyko lokat ze względu na grupę emitentów</i>	28
3.3. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA KREDYTOWEGO REASEKURATORA.....	28
3.3.1. <i>Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych</i>	28

3.4.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZYO KREDYTOWE”	29
4.	RYZYO RYNKOWE	31
4.1.	EKSPOZYCJA NA RYZYO RYNKOWE	31
4.2.	WSKAŹNIKI SZCZEGÓLWE DO OCENY LUKI CZASU TRWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ	32
4.2.1.	<i>Luka czasu trwania (duration gap)</i>	32
4.3.	WSKAŹNIKI SZCZEGÓLWE DO OCENY KONCENTRACJI AKTYWÓW.....	32
4.3.1.	<i>Ekspozycja na ryzyko koncentracji</i>	32
4.3.2.	<i>Poziom ryzyka ze względu na rodzaj lokaty</i>	32
4.3.3.	<i>Wskaźnik poziomu aktywów nienotowanych na rynkach regulowanych lub na wielostronnej platformie obrotu</i>	33
4.4.	POZOSTAŁE WSKAŹNIKI SZCZEGÓLWE DO OCENY RYZYKA RYNKOWEGO	34
4.4.1.	<i>Ekspozycja na ryzyko zmiany kursów walut obcych</i>	34
4.4.2.	<i>Ryzyko lokat ze względu na kraj emitenta</i>	34
4.5.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZYO RYNKOWE”	35
5.	RYZYO UBEZPIECZENIOWE	36
5.1.	WSKAŹNIKI DO OCENY ADEKWATNOŚCI SKŁADKI	36
5.1.1.	<i>Wskaźnik szkodowości na udziale własnym (dział II)</i>	36
5.1.2.	<i>Zmiana wskaźnika szkodowości na udziale własnym (dział II)</i>	37
5.1.3.	<i>Wskaźnik łączony na udziale własnym (dział II)</i>	37
5.1.4.	<i>Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi</i>	38
5.1.5.	<i>Wskaźnik zysku technicznego głównych produktów</i>	39
5.1.6.	<i>Wskaźnik wyniku technicznego w grupie 10 w okresie ostatnich 3 lat (dział II)</i>	39
5.2.	WSKAŹNIKI DO OCENY ADEKWATNOŚCI REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH.....	40
5.2.1.	<i>Wskaźnik wykorzystania rezerw szkodowych dla celów wypłacalności</i>	40
5.2.2.	<i>Wskaźnik adekwatności rezerw na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia</i>	40
5.2.3.	<i>Wskaźnik adekwatności najlepszego oszacowania (dział I)</i>	41
5.2.4.	<i>Wskaźnik dokładności modelu (dział I)</i>	41
5.2.5.	<i>Wskaźnik dokładności prognoz odszkodowań i świadczeń (dział I)</i>	41
5.2.6.	<i>Wskaźnik dokładności prognoz kosztów i innych wpływów środków pieniężnych (dział I)</i>	41
5.3.	WSKAŹNIKI DO OCENY POZIOMU KOSZTÓW.....	42
5.3.1.	<i>Wskaźnik kosztów akwizycji</i>	42
5.3.2.	<i>Wskaźnik kosztów administracyjnych</i>	42
5.4.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZYO UBEZPIECZENIOWE”	42
6.	ZARZĄDZANIE	43
6.1.	MODEL BIZNESOWY – PRODUKTY	43
6.1.1.	<i>Zmiana wartości składki przypisanej brutto</i>	43
6.1.2.	<i>Ryzyko zakładu ze względu na oferowane produkty</i>	44
6.1.3.	<i>Ryzyko zakładu ze względu na udział największych dystrybutorów</i>	44
6.1.4.	<i>Wskaźnik ryzyka fizycznego (dział II)</i>	45
6.1.5.	<i>Wskaźnik ryzyka przejścia</i>	45
6.2.	MODEL BIZNESOWY – RENTOWNOŚĆ	45
6.2.1.	<i>Rentowność kapitałów własnych (ROE)</i>	45
6.2.2.	<i>Rentowność działalności technicznej (ROT)</i>	46
6.2.3.	<i>Stopa zwrotu z inwestycji w danym okresie</i>	46
6.3.	RYZYO MODELI.....	47
6.3.1.	<i>Poziom realizacji planu finansowego w zakresie wyniku finansowego netto</i>	47
6.3.2.	<i>Poziom odchylenia od planu finansowego w zakresie pokrycia wymogów kapitałowych</i>	47

6.4.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „ZARZĄDZANIE”	48
6.4.1.	<i>Model biznesowy</i>	48
6.4.2.	<i>Nadzór właścicielski</i>	48
6.4.2.1.	Akcjonariusze/udziałowcy zakładu	48
6.4.2.2.	Rada Nadzorcza	49
6.4.2.3.	Komitet Audytu	49
6.4.3.	<i>Osoby pełniące kluczowe funkcje</i>	50
6.4.3.1.	Zarząd	50
6.4.3.2.	System zarządzania ryzykiem i funkcja zarządzania ryzykiem	50
6.4.3.3.	System kontroli wewnętrznej i funkcja zgodności z przepisami	51
6.4.3.4.	Funkcja audytu wewnętrznego	52
6.4.3.5.	Funkcja aktuariałna	53
6.4.3.6.	Inne kluczowe funkcje wyodrębnione przez zakład	54
6.4.4.	<i>Ryzyko związane z ICT</i>	55
6.4.5.	<i>Pozostałe ryzyko operacyjne</i>	55
6.4.6.	<i>Sprawozdawczość</i>	56
6.4.7.	<i>Relacje z organem nadzoru</i>	57
6.5.	KOREKTA OCENY OBSZARU „ZARZĄDZANIE”	57
7.	KOREKTA OCENY OBSZARU „RYZYO MIKROOSTROŻNOŚCIOWE”	59
8.	RYZYO OCHRONY KLIENTÓW	60
8.1.	ZARZĄDZANIE, NADZÓR NAD PRODUKTAMI ORAZ DYSTRYBUCJA	60
8.1.1.	<i>Wskaźnik jakości produktu (dział II)</i>	60
8.1.2.	<i>Wskaźnik niedopasowania dla umów zawartych w okresie sprawozdawczym (dział I, UFK)</i>	61
8.1.3.	<i>Wskaźnik roszczeń z odmową wypłaty</i>	61
8.1.4.	<i>Wskaźnik poziomu spraw sądowych</i>	61
8.1.5.	<i>Wskaźnik poziomu spraw sądowych przegranych przez zakład całkowicie lub w części</i>	62
8.1.6.	<i>Wskaźnik realizacji szkoleń zawodowych</i>	62
8.2.	RELACJE Z KLIENTAMI W ZAKRESIE OBSŁUGI UMÓW I WYPŁATY ŚWIADCZEŃ	63
8.2.1.	<i>Terminowość rozpatrywania roszczeń</i>	63
8.2.2.	<i>Wskaźnik terminowości rozpatrywania reklamacji</i>	63
8.2.3.	<i>Jakość obsługi roszczeń</i>	64
8.2.4.	<i>Poziom skarg na zakład</i>	64
8.2.5.	<i>Wskaźnik zawieranych ugód w związku z wykonywaniem czynności ubezpieczeniowych</i>	65
8.3.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZYO OCHRONY KLIENTÓW”	66
8.3.1.	<i>Zarządzanie i nadzór nad produktami</i>	66
8.3.2.	<i>Dystrybucja oraz nadzór nad dystrybucją</i>	67
8.3.3.	<i>Relacje z klientami w zakresie obsługi umów i wypłaty świadczeń</i>	68
8.4.	KOREKTA OCENY OBSZARU „RYZYO OCHRONY KLIENTÓW”	68
9.	KOREKTA ŁĄCZNEJ OCENY RYZYKA BION	69
	ZAŁĄCZNIK 1. TABELLE OKREŚLAJĄCE STOPIEŃ PŁYNNOŚCI AKTYWÓW	70

Wstęp

Mając na uwadze postanowienia art. 330 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej¹ (dalej: ustawa), nadzór nad zakładem ubezpieczeń i zakładem reasekuracji (dalej: zakład) opiera się na podejściu prospektywnym i opartym na ocenie ryzyka. W ramach tego podejścia nadzór obejmuje bieżącą weryfikację wykonywania działalności ubezpieczeniowej lub działalności reasekuracyjnej oraz badanie przestrzegania przez zakłady przepisów prawa określających wymogi związane z ich działalnością.

Jednym z działań podejmowanych w tym zakresie przez organ nadzoru jest nadanie corocznej łącznej oceny ryzyka w ramach BION (Badania i Oceny Nadzorczej) zakładów, zgodnie z Wytocznymi dotyczącymi procesu nadzoru (EIOPA-BoS-14/179)², w szczególności z postanowieniami Rozdziału III – Badanie i ocena nadzorcza.

Celem niniejszego dokumentu jest określenie sposobu przeprowadzania procesu BION zakładów, zdefiniowanie zakresu badania i oceny nadzorczej oraz zasad nadawania poszczególnych ocen.

¹ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1526 ze zm.)

² https://www.eiopa.europa.eu/publications/guidelines-supervisory-review-process_en

1. KONCEPCJA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ

Roczne Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) zakładów jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje posiadane przez organ nadzoru na temat zakładu. Bazuje ono w szczególności na danych uzyskanych w wyniku:

- czynności związanych z licencjonowaniem,
- analizy z za biurka,
- czynności kontrolnych przeprowadzonych w siedzibie zakładu oraz podmiotów, z którymi zakład zawarł umowę outsourcingu,
- zapytań i ankiet kierowanych do zakładu,
- analiz zgłoszeń dot. zakładów wpływających do organu nadzoru.

W ramach procesu BION organ nadzoru dokonuje w szczególności identyfikacji i oceny aktualnych i przyszłych ryzyk, w tym nowych oraz pojawiających się zagrożeń (*ang. new and emerging risks*), na które zakłady są lub mogą być narażone, z uwzględnieniem zdolności zakładów do identyfikacji, oceny, monitorowania, zarządzania tymi ryzykami i prowadzenia sprawozdawczości w ich zakresie, jak również prawdopodobieństwa wystąpienia określonych ryzyk i ich wpływu na działalność zakładu lub sytuację klientów. Organ nadzoru ocenia również zdolność zakładu do sprostania ewentualnym zdarzeniom lub przyszłym zmianom sytuacji gospodarczej oraz ich potencjalnie negatywnemu wpływowi na wypłacalność i kondycję finansową, stabilność zakładu na rynku oraz jego zdolność do wywiązania się z obowiązków wobec ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia w sytuacji urzeczywistnienia się ryzyka.

Celem BION jest również dokonanie przez organ nadzoru:

- identyfikacji nieprawidłowości w prowadzonej przez zakład działalności,
- oceny wymogów jakościowych związanych z zarządzaniem zakładem,
- oceny zgodności działania zakładu z przepisami prawa i regulacjami ostrożnościowymi,
- efektywnej alokacji zasobów UKNF, które będą kierowane do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzyko,
- ustalenia częstotliwości sprawozdawczości do organu nadzoru,
- określania zakresu, szczegółowości i częstotliwości działań nadzorczych w ramach nadzoru bieżącego oraz kontroli lub innych kwestii koniecznych do sprawowania właściwego nadzoru nad zakładami.

Łączna ocena ryzyka jest nadawana w oparciu o dane według stanu na koniec roku obrotowego. Nie oznacza to jednak, że istotne zdarzenia występujące po tym dniu nie zostaną wzięte pod uwagę w procesie BION. W metodyce przewidziano uwzględnienie ww. zdarzeń, biorąc pod uwagę zarówno kwestie działające na niekorzyść zakładu, jak również te, które zmniejszają skalę nieprawidłowości (m.in. wyniki zakończonych kontroli oraz wizyt nadzorczych, fakt wydania zaleceń, działania naprawcze podjęte przez zakład czy też wyniki przeprowadzonych analiz dotyczących danego podmiotu).

1.1. Podmioty objęte procesem BION

Łączną ocenę ryzyka nadaje się wszystkim krajowym zakładom, z uwzględnieniem poniższych czynników:

- w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu, podjęcia decyzji o likwidacji dobrowolnej lub zarządzenia przez organ nadzoru likwidacji przymusowej zakładu przed wydaniem

łącznej oceny ryzyka za dany rok, ocena nie będzie nadawana. Podstawowym celem BION jest identyfikacja istotnych ryzyk dla działalności zakładu i podjęcie przez niego działań mitygujących. Cel ten nie może być zrealizowany w stosunku do zakładów w likwidacji lub upadłości,

- w przypadku cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej, BION przeprowadzany jest w odrębnym, dedykowanym trybie, ustalonym w zależności od bieżącej sytuacji zakładu,
- w przypadku zakładów, wobec których organ nadzoru wyraził zgodę na przejęcie (dotyczy zakładu przejmowanego) – w uzasadnionych przypadkach organ nadzoru może zmienić tryb BION lub odstąpić od przeprowadzania oceny,
- w przypadku zakładów, co do których organ nadzoru wyraził zgodę na przejęcie (dotyczy zakładu przejmującego) – jeżeli sprawozdania i dane wykorzystywane do BION nie zawierają danych zakładu przejmowanego, organ nadzoru uwzględni w odpowiedni sposób dane zakładu przejmowanego,
- w przypadku zakładów, które rozpoczęły działalność w roku, za który przeprowadzany jest BION, ale ich rok obrotowy nie został wydłużony powyżej jednego roku kalendarzowego, organ nadzoru może odstąpić od przeprowadzania BION,
- w przypadku zakładów, które rozpoczęły działalność w roku, za który przeprowadzany jest BION, ale ich rok obrotowy został wydłużony powyżej jednego roku kalendarzowego, BION zostanie przeprowadzony dopiero po zakończeniu roku obrotowego określonego w statucie zakładu.

Przedmiotowa metodyka nie dotyczy BION grup ubezpieczeniowych nadzorowanych przez UKNF.

1.2. Zakres badania i oceny nadzorczej

BION jest holistycznym procesem obejmującym swoim zakresem wszystkie istotne ryzyka i obszary działalności zakładów. Każdemu zakładowi nadawana jest łączna ocena ryzyka w ramach BION, która składa się z oceny obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe” (będącego wypadkową ocen obszarów: „Zagregowane ryzyko”, „Adekwatność kapitałowa i płynność” oraz „Zarządzanie”) oraz oceny obszaru „Ryzyko ochrony klientów”.

BION obejmuje ocenę ilościową oraz ocenę jakościową, które uwzględniają specyfikę poszczególnych zakładów, ich produktów ubezpieczeniowych, jak również system i proces zarządzania ryzykiem.

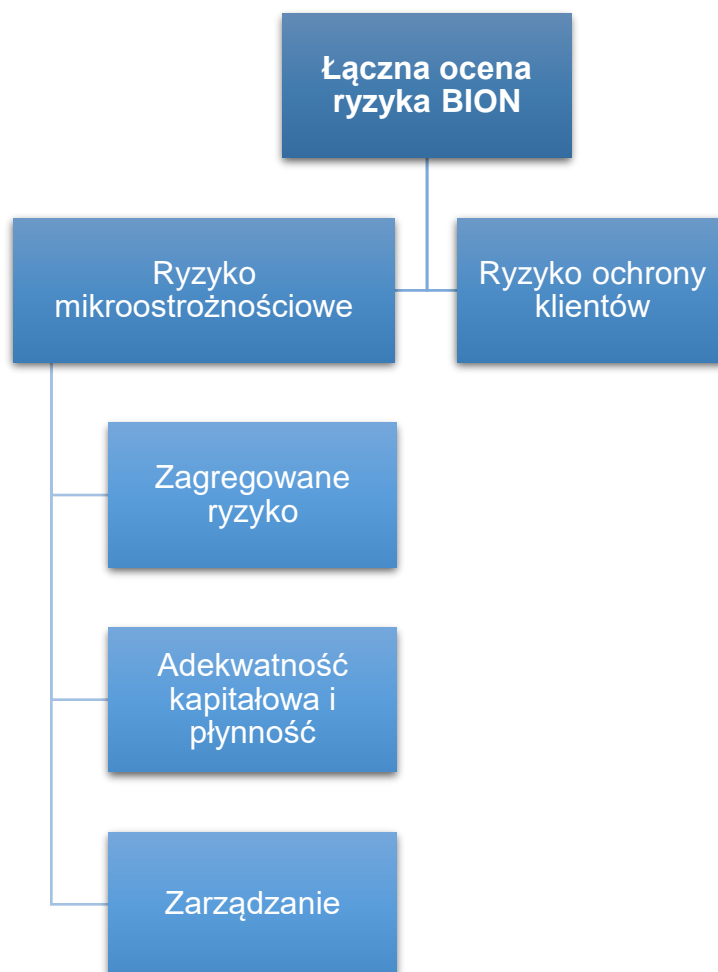
Ocena jakościowa bierze pod uwagę m.in. takie elementy jak forma prawna działalności poszczególnych zakładów (towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, spółka akcyjna), etap rozwoju, skala i profil działalności oraz model dystrybucji produktów. Takie podejście gwarantuje indywidualne spojrzenie na każdy zakład – ten sam czynnik może zostać oceniony różnie w zależności od specyfiki zakładu.

Ocena ilościowa uwzględnia specyfikę poszczególnych zakładów poprzez ustalenie zróżnicowanych wartości granicznych dla poszczególnych ocen, w szczególności w oparciu o dział, w którym zakład prowadzi działalność oraz jego formę prawną.

Uwzględnienie w ocenie ilościowej pozostałych czynników charakteryzujących zakład jest możliwe poprzez korektę indywidualną, o której mowa w rozdziale 1.5.2.

Poniższy schemat prezentuje główne komponenty BION.

Schemat 1. BION zakładów

Poszczególne obszary oceny zostały szczegółowo opisane w rozdziałach 2-9 niniejszego dokumentu.

W wyniku realizacji procesu BION zakłady otrzymują łączną ocenę ryzyka, która, wraz z przyporządkowaniem zakładu do odpowiedniej kategorii, determinuje – przy zastosowaniu zasady proporcjonalności – podjęcie przez organ nadzoru działań nadzorczych, w tym działań o charakterze inspekcyjnym. Na działania te, względem poszczególnych zakładów lub wobec całego sektora ubezpieczeń, wpływ mają również nowe oraz pojawiające się zagrożenia w ujęciu makroekonomicznym.

Organ nadzoru informuje poszczególne zakłady o nadanej łącznej ocenie ryzyka oraz o przyporządkowaniu do odpowiedniej kategorii.

1.3. Źródła informacji wykorzystywanych w procesie BION

W BION uwzględnia się w szczególności dane i informacje zawarte w następujących sprawozdaniach według systemu Wypłacalność II:

- dane i informacje dla celów nadzoru (dalej: QRT),
- regularne sprawozdanie dla celów nadzoru (dalej: RSR),

- sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej (dalej: SFCR) wraz ze sprawozdaniem biegłego rewidenta z badania SFCR,
- raport z własnej oceny ryzyka i wypłacalności (dalej: ORSA)³.

Poza informacjami przekazywanymi w ramach systemu Wypłacalność II, w BION uwzględniane są w szczególności dane i informacje zawarte w:

- planach finansowych,
- dodatkowych sprawozdaniach finansowych i statystycznych – Część A (dalej: PSR lub sprawozdania dla celów rachunkowości),
- sprawozdaniach statystycznych (KNF-02),
- sprawozdaniach finansowych sporządzonych zgodnie z ustawą o rachunkowości⁴ (dalej: sprawozdanie finansowe), w tym sprawozdaniach biegłych rewidentów z badania sprawozdań finansowych,
- dodatkowych formularzach sprawozdawczych nałożonych przez organ nadzoru na zakłady,
- wynikach testów warunków skrajnych w zakładach,
- ankiecie jakościowej BION,
- dodatkowym kwestionariuszu ilościowym BION,
- dodatkowych ankietach nadzorczych,
- raportach funkcji aktuarialnej,
- raportach udostępnianych przez UFG w ramach zawartej umowy.

W BION uwzględniany jest również stopień dostosowania się zakładów do rekomendacji KNF i innych dokumentów wskazujących dobre praktyki zakładów, wydawanych przez KNF oraz EIOPA.

Ponadto, przy BION brane są pod uwagę:

- informacje pozyskane w ramach współpracy z zagranicznymi organami nadzoru nadzorującymi grupę kapitałową, do której należy zakład,
- informacje pozyskane w ramach współpracy z innymi instytucjami, w tym międzynarodowymi.

Jednocześnie należy wskazać, że przy ocenie jakościowej oraz ewentualnej korekcie oceny ilościowej (korekta indywidualna) uwzględnia się wszelkie informacje będące w posiadaniu organu nadzoru do dnia nadania łącznej oceny ryzyka w ramach BION, jak również wyjaśnienia zakładu przekazane po wstępnej ocenie mogące mieć wpływ na łączną ocenę ryzyka.

W szczególności w BION mogą zostać uwzględnione informacje o:

- naruszeniach przepisów prawa i nieprawidłowościach zidentyfikowanych w trakcie zakończonych kontroli/wizyt nadzorczych (również w przypadku, gdy do dnia nadania oceny protokół nie został przekazany lub zakład nie odniósł się do nich) oraz zaleceniach pokontrolnych,

³ Dla celów BION wykorzystywana jest ostatnia własna ocena zakładu dostępna przed rozpoczęciem procesu nadawania łącznej oceny ryzyka lub ORSA dostarczona po rozpoczęciu nadawania łącznej oceny ryzyka ale przed zatwierdzeniem wstępnej łącznej oceny ryzyka.

⁴ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.).

- istotnych nieprawidłowościach, wynikach zakończonych kontroli/wizyt nadzorczych oraz wydanych zaleceniach uwzględnionych w BION za poprzednie lata, o ile nieprawidłowości te nie zostały usunięte do dnia nadania nowej oceny,
- zmianach ocen poszczególnych wskaźników/obszarów analizy w stosunku do wyników BION w poprzednim roku/poprzednich okresach (tendencja wzrostowa lub spadkowa),
- działaniach mitygujących podjętych przez zakład, których rezultat można ocenić do czasu nadania oceny.

1.4. Tryby BION i jej częstotliwość

Wyróżniamy dwa tryby BION:

- 1) **BION uproszczony** – ocena ta obejmuje jedynie ocenę ilościową i nadawana jest w sposób automatyczny. W przypadku dysponowania przez organ nadzoru istotnymi informacjami wskazującymi na wzrost ryzyka w zakładzie możliwe jest uwzględnienie w tym trybie kwestii jakościowych,
- 2) **BION pełny** – ocena ta obejmuje ocenę ilościową i ocenę jakościową.

Informacja o trybie BION jest przekazywana zakładom przed końcem roku, za który będzie nadawana ocena.

W przypadku konieczności zmiany trybu BION, organ nadzoru poinformuje o tym zakład niezwłocznie po podjęciu takiej decyzji.

BION pełny jest przeprowadzany nie rzadziej niż raz na 3 lata. Częstotliwość ta uwarunkowana jest przypisaniem zakładu do odpowiedniej kategorii (biorąc pod uwagę głównie wielkość i rodzaj prowadzonej działalności) oraz zależy od łącznej oceny ryzyka uzyskanej za poprzedni rok.

Tabela 1. Częstotliwość przeprowadzania BION w trybie pełnym

<i>BION za poprzedni rok</i> <i>kategoria zakładu</i>	WYSOKIE RYZYKO	PODWYŻSZONE RYZYKO	UMIARKOWANE RYZYKO	NISKIE RYZYKO
KATEGORIA 1	1 rok	1 rok	1 rok	1 rok
KATEGORIA 2	1 rok	1 rok	2 lata	3 lata
KATEGORIA 3	1 rok	2 lata	3 lata	3 lata
KATEGORIA 4	2 lata	3 lata	3 lata	3 lata

W przypadku istotnych zmian na rynku ubezpieczeń lub innych zdarzeń mogących mieć wpływ na wypłacalność zakładów, BION w trybie pełnym może zostać przeprowadzony częściej/rzadziej niż w przypadkach określonych powyżej.

W przypadku zakładów, które będą oceniane po raz pierwszy, określenie trybu BION zostanie ustalone na podstawie informacji bieżących dotyczących skali i profilu działalności zakładu.

1.5. Uwzględnienie w BION specyfiki działalności zakładu

1.5.1. Dezaktywacja wskaźnika

Z uwagi na fakt, iż nie wszystkie zawarte w niniejszej metodyce wskaźniki w odpowiedni sposób odzwierciedlają sytuację występującą w ocenianym zakładzie, istnieje możliwość ich

dezaktywacji. Dopuszczalna jest zarówno indywidualna dezaktywacja wskaźnika, dokonywana podczas analizy jego adekwatności dla zakładu, jak i dezaktywacja wskaźników dla pewnych grup zakładów (na podstawie m.in. specyfiki działalności zakładu, długości okresu działalności zakładu, przejęcia innego zakładu lub przejęcia portfela).

1.5.2. Korekta indywidualna

Mając na celu przeprowadzenie oceny w sposób rzetelny, odzwierciedlający faktyczne ryzyko zakładu związane z prowadzoną przez niego działalnością, istnieje możliwość zastosowania tzw. „korekt indywidualnych”, które mogą mieć zarówno negatywny, jak i pozytywny wpływ na ostateczną ocenę danego zagadnienia.

1.5.3. Korekta danych wejściowych

W szczególnych przypadkach, np. gdy wykazana została ujemna wartość składki przypisanej brutto z całej działalności zakładu, istnieje możliwość wykorzystania przez organ nadzoru innych danych do obliczeń.

1.6. Zasady kategoryzacji

W celu realizacji ww. założeń dotyczących częstotliwości przeprowadzania BION wprowadzono podział zakładów na następujące kategorie⁵:

Kategoria 1 – obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady duże⁶ i/lub
- których wpływ na sektor finansowy, w szczególności ubezpieczeniowy, jest uważany za istotny i/lub
- w których ubezpieczane ryzyka są istotne pod względem wartości lub dotyczą strategicznych gałęzi gospodarki.

Kategoria 2 – obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady średnie⁷ i/lub
- wykazujące wysoką koncentrację (powyżej 25%) w ramach linii biznesowej⁸ w skali rynku i/lub prowadzące znaczącą część działalności w ramach ubezpieczeń obowiązkowych (powyżej 40% składki przypisanej brutto) lub w ramach ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (powyżej 40% rezerw techniczno-ubezpieczeniowych⁹) i/lub
- dla których liczba ubezpieczonych osób (w przypadku zakładów działu I) lub liczba ubezpieczonych ryzyk w trakcie roku (w przypadku zakładów działu II) wynosi co najmniej 10% wszystkich ubezpieczonych osób (w przypadku zakładów działu I) lub wszystkich ubezpieczonych ryzyk (w przypadku zakładów działu II).

⁵ W celu dokonania kategoryzacji na potrzeby wyznaczenia łącznej oceny ryzyka za dany rok wykorzystywane są dane roczne ze sprawozdań do celów rachunkowości wg stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego oraz dane roczne ze sprawozdań do celów wypłacalności wg stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

⁶ Wielkość zakładu określana jest zgodnie z rozdziałem 1.6.1. „Kryteria określające wielkość zakładu”.

⁷ *Ibidem*

⁸ Ilekcóż w metodyce występuje pojęcie linia biznesowa lub LoB należy je rozumieć jako linię biznesową zgodnie z załącznikiem nr I do Rozporządzenia Delegowanego.

⁹ Wg sprawozdań do celów rachunkowości

Kategoria 3 – obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady małe¹⁰ i/lub
- wykazujące wysoką koncentrację w ramach linii biznesowej w skali zakładu, tj. prowadzące faktyczną działalność w ramach 1-2 linii biznesowych.

Kategoria 4 – obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady mikro¹¹ i/lub
- prowadzące działalność w formie małego towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.

W przypadku zakładów, dla których sprzedaż pierwszej polisy miała miejsce w trakcie roku podlegającego ocenie, ich przynależność do odpowiedniej kategorii zostanie ustalona na podstawie ostatnich dostępnych sprawozdań.

Jednocześnie zastrzega się, że przynależność do określonej kategorii może ulec zmianie.

1.6.1. Kryteria określające wielkość zakładu

Wielkość zakładu jest określona jako udział w rynku wg PSR lub według Wypłacalność II.

$$wielkość_{zakładu} = \max(UNR_{PSR}, UNR_{WII})$$

WIELKOŚĆ ZAKŁADU	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA
mikro	$wielkość_{zakładu} \leq 0,50\%$
mały	$wielkość_{zakładu}$ należy do $(0,50\% , 1,50\%]$
średni	$wielkość_{zakładu}$ należy do $(1,50\% , 5,00\%]$
duży	$wielkość_{zakładu} > 5,00\%$

- Udział w rynku wg PSR

$$UNR_{PSR} = \frac{\text{Dział I}}{\sum_{\text{dział I}} RTUB} = \frac{RTUB}{\sum_{\text{dział I}} RTUB}$$

$$UNR_{PSR} = \frac{\text{Dział II}}{\sum_{\text{dział II}} SPB} = \frac{SPB}{\sum_{\text{dział II}} SPB}$$

gdzie:

RTUB – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości)

SPB – składka przypisana brutto

- Udział w rynku wg Wypłacalność II

$$UNR_{WII} = \max\left(\frac{RTUB_{LoB\ Life}}{\sum_{LoB\ Life-rynek} RTUB_{LoB\ Life}}, \frac{SPB_{LoB\ Non-life}}{\sum_{LoB\ Non-Life-rynek} SPB_{LoB\ Non-life}}\right)$$

gdzie:

¹⁰ Wielkość zakładu - *ibidem*

¹¹ Wielkość zakładu - *ibidem*

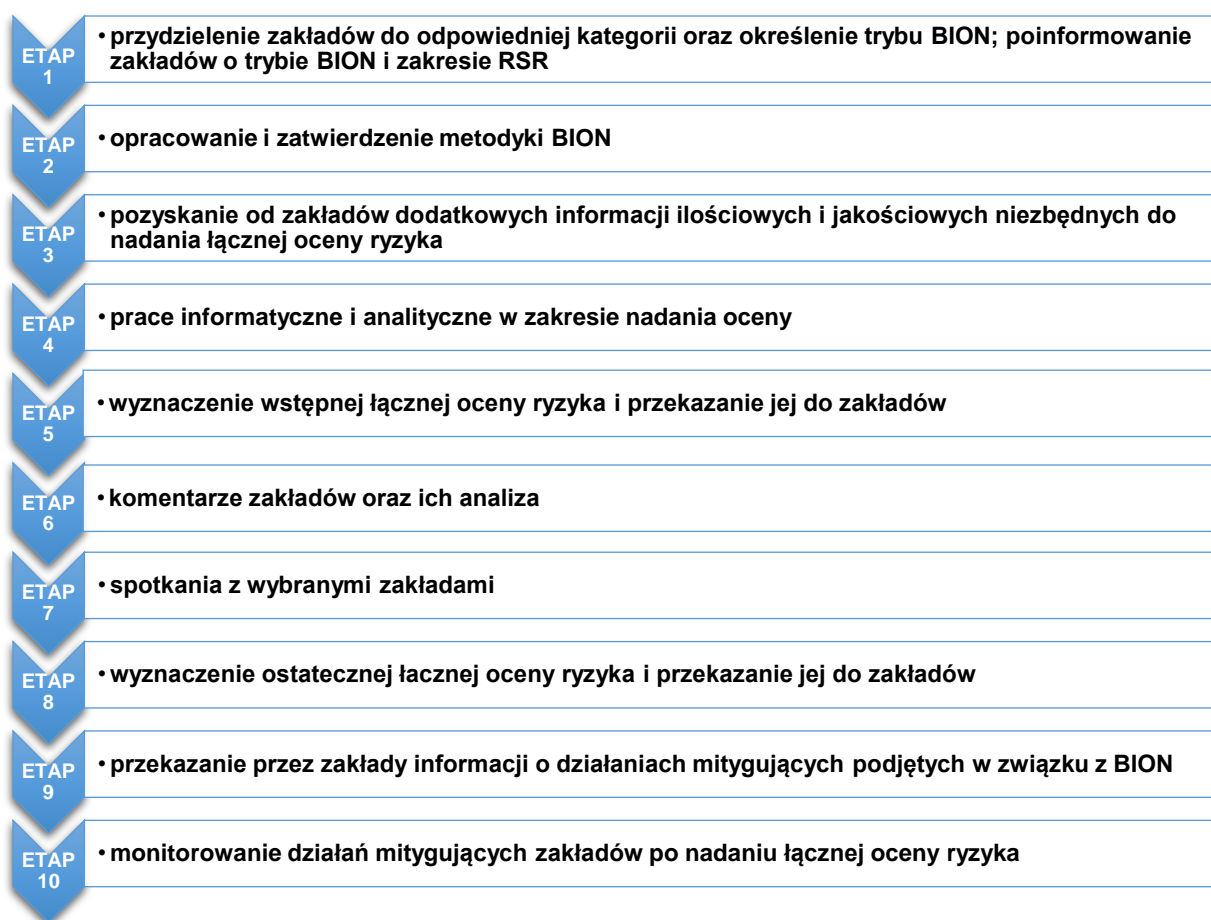
$RTU_{LoB\ Life}$ – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto dla linii biznesowych, zobowiązań z tytułu ubezpieczeń na życie i z tytułu reasekuracji ubezpieczeń na życie

$SPB_{LoB\ Non-Life}$ – składka przypisana brutto dla linii biznesowych, zobowiązań z tytułu umów ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie, zobowiązań z tytułu reasekuracji proporcjonalnej i nieproporcjonalnej ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

1.7. Organizacja procesu BION

Główne etapy procesu BION zamieszczono na poniższym diagramie.

Schemat 2. Etapy procesu BION

Niezależnie od trybu BION (pełny lub uproszczony), przed nadaniem ostatecznej oceny, każdy zakład będzie miał możliwość przekazania do organu nadzoru pisemnych wyjaśnień oraz wszelkich informacji mogących wpłynąć na ocenę.

W ramach procesu BION przewiduje się również indywidualne spotkania z przedstawicielami wybranych zakładów, dla których przeprowadzana jest ocena w trybie pełnym. Podstawowym założeniem takich spotkań jest m.in:

- przeprowadzenie dyskusji na temat wstępnej łącznej oceny ryzyka,
- przekazanie przez zakład dodatkowych informacji mogących wpłynąć na zmianę oceny w odniesieniu do istotnych zagadnień wskazanych w ocenie wstępnej,
- wskazanie przez przedstawicieli UKNF:
 - głównych uwarunkowań i spostrzeżeń dokonanych w wyniku weryfikacji materiałów oraz analiz przeprowadzonych w procesie BION,

- zidentyfikowanych obszarów wymagających poprawy,
- innych kwestii nadzorczych.

Spotkania mogą zostać zorganizowane również dla zakładu objętego oceną w trybie uproszczonym, w przypadku którego wystąpiły istotne wydarzenia mające, lub mogące mieć, wpływ na poziom materializacji ryzyka.

1.8. Priorytetyzacja działań nadzorczych

Intensywność działań nadzorczych jest zależna od oceny ryzyka oraz przynależności zakładu do danej kategorii. Działania te są ustalane indywidualnie dla każdego zakładu.

Schemat 3. Intensywność działań nadzorczych

Kategoria zakładu	INTENSYWNOŚĆ DZIAŁAŃ NADZORCZYCH				Ocena ryzyka zakładu
	podwyższona	podwyższona	wysoka	wysoka	
Kategoria 1	podwyższona	podwyższona	wysoka	wysoka	<p>Ocena dobra ryzyko niskie 1,00 1,00 – 1,74</p> <p>Ocena zadowalająca ryzyko umiarkowane 2,00 1,75 – 2,49</p> <p>Ocena budząca zastrzeżenia ryzyko podwyższone 3,00 2,50 – 3,24</p> <p>Ocena niedostateczna ryzyko wysokie 4,00 3,25 – 4,00</p>
Kategoria 2	umiarkowana	umiarkowana	podwyższona	wysoka	
Kategoria 3	niska	umiarkowana	podwyższona	wysoka	
Kategoria 4	niska	niska	umiarkowana	podwyższona	

1.9. Algorytm BION

Skala ocen¹² została ustalona w taki sposób, aby każdemu wskaźnikowi, obszarowi oraz łącznej ocenie ryzyka przypisać ocenę w przedziale 1,00–4,00, gdzie „1,00” oznacza najniższe ryzyko, a „4,00” – najwyższe.

Przy wyznaczeniu ocen przyjęto zaokrąglenie do dwóch miejsc po przecinku¹³.

Łączna ocena ryzyka w ramach BION wyznaczana jest w oparciu o poniższy wzór¹⁴:

$$\text{Łączna ocena ryzyka} = \max \left(\begin{array}{l} 75\% * Ocena_{\text{ryzyko mikroostrożnościowe}} + \\ 25\% * Ocena_{\text{ryzyko ochrony klientów}}, \\ \max \{ korekta_{ocena_{\text{łączna}}} \} \end{array} \right)$$

¹² Podstawową skalą ocen stosowaną do wszystkich ocenianych obszarów, jak również do łącznej oceny ryzyka, jest skala ciągła ocen od 1,00 do 4,00, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

¹³ Wartości liczbowe wskaźników zaokrąglane są do czterech miejsc po przecinku, zaś, jeśli wynika to bezpośrednio z konstrukcji wskaźnika – do dwóch miejsc po przecinku.

¹⁴ $\max \{ korekta_{ocena_{\text{łączna}}} \}$ jest to najwyższa wartość korekty łącznej oceny ryzyka określonej w rozdziale 9.

1.9.1. Wyznaczanie oceny ilościowej i oceny jakościowej

W ramach trybu pełnego BION dla każdego z obszarów wyznaczana jest ocena ilościowa oraz ocena jakościowa.

Ocena ilościowa obszaru wyznaczana jest jako średnia ważona ocen oraz wag przypisanych do poszczególnych wskaźników. Należy zaznaczyć, że w przypadku dezaktywacji wskaźnika jego waga wynosi 0 (nie jest on uwzględniany), a wagi pozostałych wskaźników ulegają proporcjonalnemu zwiększeniu.

Ocena jakościowa wyznaczana jest na podstawie ocen poszczególnych zagadnień w ramach obszaru.

Dla obszaru „Zagregowane ryzyko” (obejmującego obszar „Ryzyko kredytowe”, „Ryzyko rynkowe” i „Ryzyko ubezpieczeniowe”) oraz obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność” ocena wyznaczana jest zgodnie z poniższym wzorem¹⁵:

$$\text{ocena obszaru} = \max \left(\max \left(1; \min \left(4; \begin{cases} \text{ocena ilościowa} - 0,375 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [1,00; 1,75) \\ \text{ocena ilościowa} & \text{gdy ocena jakościowa} \in [1,75; 2,50) \\ \text{ocena ilościowa} + 0,750 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [2,50; 3,25) \\ \text{ocena ilościowa} + 1,125 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [3,25; 4,00] \end{cases} \right) \right); \max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{obszaru}}} \} \right)$$

Do oceny obszarów „Zarządzanie” oraz „Ryzyko ochrony klientów” stosuje się natomiast poniższy wzór¹⁶:

$$\text{ocena obszaru} = \max \left(\left(\begin{matrix} 50\% * \text{ocena ilościowa} + \\ 50\% * \text{ocena jakościowa} \end{matrix} \right), \max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{obszaru}}} \} \right)$$

1.9.2. Sposób wyznaczania oceny obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe” dla zakładów innych niż mały TUW

Ocena obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe” składa się z trzech obszarów: „Zagregowane ryzyko”, „Adekwatność kapitałowa i płynność” oraz „Zarządzanie”. Poszczególne komponenty tego ryzyka¹⁷, jak również wagi głównych obszarów, zaprezentowane są poniżej. Sposób wyznaczania wag poszczególnych komponentów obszaru „Zagregowane ryzyko” został opisany w dalszej części rozdziału.

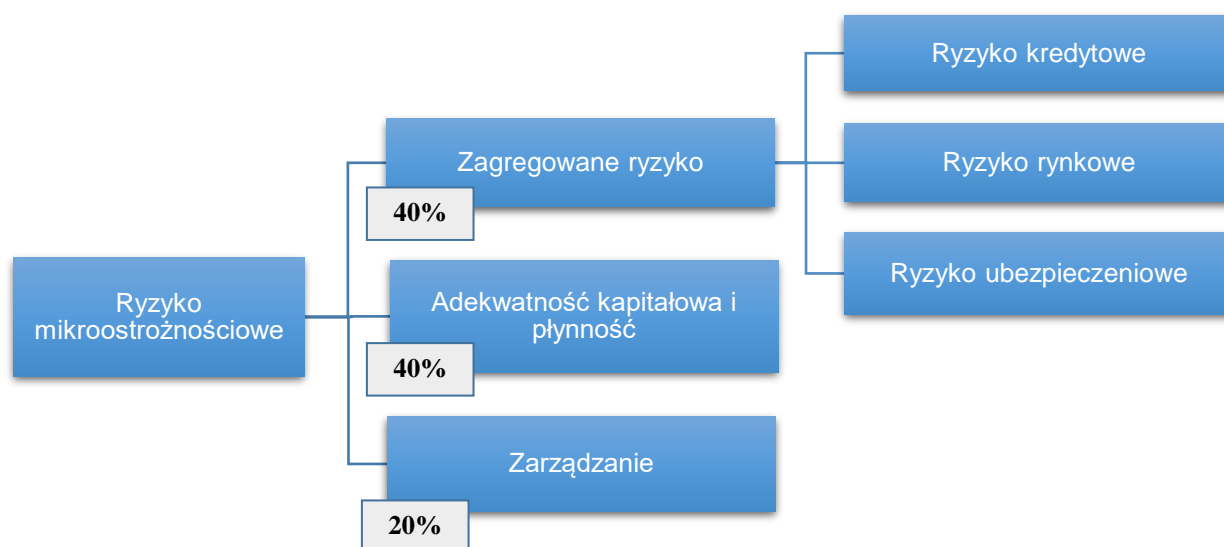
$$\text{Ocena}_{\text{ryzyko mikroostrożnościowe}} = \max \left(\begin{matrix} 40\% \text{ Ocena}_{\text{Adekwatność kapitałowa i płynność}} \\ 40\% \text{ Ocena}_{\text{Zagregowane ryzyko}} \\ 20\% \text{ Ocena}_{\text{Zarządzanie}} \end{matrix}, \max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{ryzyka}}} \} \right)$$

¹⁵ $\max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{obszaru}}} \}$ jest to najwyższa wartość korekty oceny określonej w rozdziale dotyczącym korekty ocenianego obszaru.

¹⁶ *Ibidem*

¹⁷ $\max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{ryzyka}}} \}$ jest to najwyższa wartość korekty oceny obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe” określonej w rozdziale 7.

Schemat 4. Ocena obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe” dla zakładów innych niż mały TUW

W celu jak najdokładniejszego odwzorowania struktury ryzyk każdego zakładu komponentom wchodzącym w skład obszaru „Zagregowane ryzyko” przypisuje się wagi zgodnie z udziałem poszczególnych modułów w SCR, co zostało szczegółowo opisane poniżej.

$$Ocena_{zagregowane\ ryzyko} = \sum_{i=1}^3 SCR'_i \cdot Ocena_ryzyka_i$$

gdzie:

SCR'_i – waga odpowiednio dla obszaru „Ryzyko kredytowe”, „Ryzyko rynkowe” oraz „Ryzyko ubezpieczeniowe” nadawana indywidualnie w zależności od udziału wymogu kapitałowego danego ryzyka w sumie wymogów kapitałowych dla ryzyk wchodzących w skład oceny obszaru „Zagregowane ryzyko”: $SCR'_i = \frac{SCR_i}{\sum_{i=1}^3 SCR_i}$.

SCR_i – wartość wymogu kapitałowego odpowiednio dla ryzyka kredytowego, rynkowego oraz ubezpieczeniowego, przy czym wymóg kapitałowy dla ryzyka ubezpieczeniowego należy rozumieć jako zagregowany wymóg kapitałowy dla ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach na życie, ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach zdrowotnych, ryzyka ubezpieczeniowego w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych:

- dla zakładów stosujących formułę standardową – za pomocą macierzy pkt 1 załącznika do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania podstawowego kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej¹⁸,
- dla zakładów stosujących model wewnętrzny – z wykorzystaniem agregacji zgodnej z metodą agregacji w modelu wewnętrznym.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania podstawowego kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej (Dz. U. 2015 poz. 2321)

$Ocena_ryzyka_i$ – odpowiednio ocena obszaru „Ryzyko kredytowe”, „Ryzyko rynkowe”, „Ryzyko ubezpieczeniowe”.

1.9.3. Sposób wyznaczania oceny obszaru „Zagregowane ryzyko” dla małych TUV

Zgodnie z postanowieniami art. 109 ust. 5 ustawy, do towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych (dalej: TUV) uznanego za małe TUV nie stosuje się przepisów ustawy dotyczących kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego. W związku z powyższym wskaźniki wyliczane na podstawie tych wielkości (oraz wartości z nimi powiązane) nie mają zastosowania do małego TUV.

W rozdziałach dotyczących komponentów obszaru „Zagregowane ryzyko” wskazano, które wskaźniki stosuje się do oceny działalności takiego podmiotu. Jeżeli nie wskazano inaczej, przyjmuje się, że dany wskaźnik będzie wykorzystywany w ramach BION dla małego TUV.

Ocena ilościowa obszaru „Zagregowane ryzyko” jest wyznaczana na podstawie zestawu wskaźników obejmujących „Ryzyko kredytowe”, „Ryzyko rynkowe” oraz „Ryzyko ubezpieczeniowe”, bez podziału na ww. komponenty. Z kolei ocena jakościowa obliczana jest jako średnia arytmetyczna ocen jakościowych nadanych dla każdego z wymienionych komponentów.

Ocena obszaru „Zagregowane ryzyko” wyznaczana jest zgodnie z poniższym wzorem¹⁹:

ocena zagregowanego ryzyka =

$$\max \left(\max \left(1; \min \left(4; \begin{cases} ocena\ ilościowa - 0,375 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [1,00; 1,75) \\ ocena\ ilościowa & \text{gdy ocena jakościowa} \in [1,75; 2,50) \\ ocena\ ilościowa + 0,750 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [2,50; 3,25) \\ ocena\ ilościowa + 1,125 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [3,25; 4,00] \end{cases} \right) \right); \max \{ korekta_{ocena_{zaggr.\ ryzyka}} \} \right)$$

1.9.4. Granice wskaźników

W celu nadania ocen ilościowych, wartości wskaźników wyznaczonych dla danego zakładu są porównywane z wartościami granicznymi.

Wykorzystuje się trzy rodzaje granic:

- granice eksperckie – stałe wartości stanowiące progi dla danego wskaźnika, określone w wyniku analiz własnych, wiedzy eksperckiej oraz z wykorzystaniem doświadczeń krajowych i międzynarodowych,
- granice empiryczne – poziomy bazujące na statystykach rynkowych, wyznaczone głównie poprzez estymację różnych miar statystycznych (dopasowanych do poszczególnych wskaźników), ustalone na podstawie okresu podlegającego ocenie i/lub danych z ostatnich lat,
- granice ekspercko-empiryczne (mieszane) – połączenie obu powyższych metod.

Granice dla poszczególnych wskaźników wyznaczane są z uwzględnieniem charakteru wskaźnika oraz obszaru metodyki, w którym się znajduje. Warto podkreślić, że ta sama wartość wskaźnika może zostać oceniona w różny sposób, w zależności od kontekstu

¹⁹ $\max \{ korekta_{ocena_{zaggr.\ ryzyka}} \}$ jest to najwyższa wartość korekty oceny obszaru „Zagregowane ryzyko”

(np. inaczej w ramach oceny obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe”, a inaczej w przypadku obszaru „Ryzyko ochrony klientów”).

1.10. Wpływ czynników nieobjętych metodyką

W związku ze zmianami otoczenia polityczno-gospodarczego oraz legislacyjnego, a także z uwagi na pojawianie się nowych ryzyk, których skala zagrożeń nie jest jeszcze w pełni znana lub których wpływ mógłby w sposób istotny zniekształcać rzeczywisty obraz sytuacji określonego typu zakładów lub całego sektora, organ nadzoru zastrzega sobie możliwość:

- dezaktywacji wskaźnika dla całego działu lub sektora,
- wprowadzenia korekty makro dla odpowiednich obszarów lub łącznej oceny ryzyka²⁰.

²⁰ Korekta może być zastosowana, mimo że nie jest wskazana wartość tej korekty w ramach rozdziałów dotyczących poszczególnych obszarów/łącznej oceny ryzyka w ramach BION.

2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I PŁYNNOŚĆ

Ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 5. Ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność”

2.1. Wskaźnik pokrycia wymogów kapitałowych

- Małe TUV:

$$PWK = NAZ$$

- Zakłady inne niż małe TUV:

$$PWK = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR}}{SCR}, \frac{\acute{S}W_{MCR}}{MCR}\right)$$

gdzie:

NAZ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

$\acute{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

$\acute{S}W_{MCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego

2.2. Wskaźniki szczegółowe do oceny adekwatności kapitałowej

2.2.1. Zmiana nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami

$$Z_{NAZ} = \sum_{i=N}^0 \left(\frac{NAZ_i - NAZ_{i-1}}{NAZ_{i-1}} \right) * w_i$$

gdzie:

NAZ_i – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami w roku i , gdzie $i=0$ to rok, za który przeprowadzany jest BION

i – zawiera się w przedziale $[N,0]$, gdzie $N = -2$ dla okresu działalności 4 lat lub więcej oraz $N = -1$ dla okresu 3 lat działalności

w_i – w zależności od liczby lat, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od wartości wskaźnika pokrycia wymogów kapitałowych (PWK) dla okresu, za który przeprowadzany jest BION.

2.2.2. Pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi najwyższej jakości

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$W\acute{S}W_{kat1} = \frac{\acute{S}W_{kat1}}{\max(SCR, MCR)}$$

gdzie:

$\acute{S}W_{kat1}$ – wartość dopuszczonych podstawowych środków własnych kat. 1

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

2.2.3. Oczekiwane zyski z przyszłych składek do dopuszczonych środków własnych

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$EPiFP = \frac{EPiFP'}{\acute{S}W}$$

gdzie:

EPIFP' – oczekiwane zyski z przyszłych składek – ogółem

ŚW – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności lub minimalnego wymogu kapitałowego, w zależności od tego, który z nich stanowi podstawę wyznaczenia wskaźnika wymagań kapitałowych

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od wartości wskaźnika pokrycia wymogów kapitałowych (PWK) dla okresu, za który przeprowadzany jest BION.

2.2.4. Testy warunków skrajnych

2.2.4.1. Test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej

- Zakłady inne niż mały TUW:

$$TWS_{stopa\%} = \min \left(\frac{\dot{S}W_{SCR - po\ stresie}}{SCR_{po\ stresie}}, \frac{\dot{S}W_{MCR - po\ stresie}}{MCR_{po\ stresie}} \right)$$

gdzie:

$\dot{S}W_{SCR - po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\dot{S}W_{MCR - po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{po\ stresie}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{po\ stresie}$ – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

2.2.4.2. Test warunków skrajnych dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego

- Małe TUW:

$$TWS_{rynkowe} = 1 - \frac{NAZ_{po\ stresie}}{NAZ_{przed\ stresem}}$$

- Zakłady inne niż mały TUW:

$$TWS_{rynkowe} = \min \left(\frac{\dot{S}W_{SCR-po\ stresie}}{SCR_{po\ stresie}}, \frac{\dot{S}W_{MCR-po\ stresie}}{MCR_{po\ stresie}} \right)$$

gdzie:

$NAZ_{po\ stresie}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami po stresie

$NAZ_{przed\ stresem}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami przed stresem

$\dot{S}W_{SCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\dot{S}W_{MCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{po\ stresie}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{po\ stresie}$ – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

2.3. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka płynności

2.3.1. Wskaźnik ryzyka płynności

$$WPA = \frac{\sum(\text{kategoria aktywów} * \text{waga}) + \sum(\text{kategoria aktywów UFK} * \text{waga UFK})}{BE}$$

gdzie:

kategoria aktywów – poszczególne kategorie aktywów określone w Załączniku 1 w Tabeli 2

waga – wagi dla poszczególnych kategorii aktywów określone w Załączniku 1 w Tabeli 2

kategoria aktywów UFK – poszczególne kategorie aktywów UFK określone w Załączniku 1 w Tabeli 3

waga UFK – wagi dla poszczególnych kategorii aktywów UFK określone w Załączniku 1 w Tabeli 3

BE – wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, najlepsze oszacowanie na koniec okresu sprawozdawczego

W przypadku, gdy wartość BE jest mniejsza lub równa 0 to ocena wskaźnika jest równa 1,00.

2.3.2. Wskaźnik płynności krótkoterminowej

$$WPK = \frac{SP + O + A_{CQS} + AP + CF_{in} - D}{CF_{out}}$$

gdzie:

SP – wartość środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

O – obligacje Skarbu Państwa notowane na rynku regulowanym (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

A_{CQS} – akcje, dla których stopień jakości kredytowej jest równy 0, 1 lub 2 (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, z wyłączeniem udziałów w jednostkach powiązanych i udziałów kapitałowych)

AP – wartość pozostałych aktywów z terminem zapadalności w następnym roku oraz depozytów innych niż depozyty zbywalne, o pozostałym okresie zapadalności nie dłuższym niż jeden rok (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

CF_{in} – wartość przyszłych wpływów pieniężnych w następnym roku (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe z wartością indeksu i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)

CF_{out} – wartość przyszłych wypływów pieniężnych w następnym roku (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe z wartością indeksu i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)

D – przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia

W przypadku, gdy wartość przyszłych wpływów pieniężnych w następnym roku (CF_{out}) jest równa 0 to ocena wskaźnika jest równa 1,00.

2.3.3. Zabezpieczenie wykupów (dział I, UFK)

$$PL = \frac{\left(\frac{WUR + WZN}{4}\right)}{\sum_{u=0}^{-4}(SP_u + O_u + AP_u + FIO_u)}$$

gdzie:

WUR – łączna kwota wykupów związanych z rezygnacją z umowy ubezpieczenia wg stanu za rok, za który przeprowadzany jest BION

WZN – wartość wykupów zgłoszonych, a niewypłaconych wg stanu na koniec roku, za który przeprowadzany jest BION

SP_u – wartość środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych na koniec kwartału u

O_u – obligacje Skarbu Państwa notowane na aktywnym rynku na koniec kwartału u

AP_u – wartość na koniec kwartału u pozostałych aktywów z terminem zapadalności w następnym roku oraz depozytów innych niż depozyty zbywalne, o pozostałym okresie zapadalności nie dłuższym niż jeden rok

FIO_u – wartość funduszy inwestycyjnych otwartych na koniec kwartału u

$\overline{\sum_{u=0}^{-4}(SP_u + O_u + AP_u + FIO_u)}$ – średnia arytmetyczna wartość na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

W przypadku, gdy wartość mianownika jest równa 0 to ocena wskaźnika jest równa 4,00.

2.4. Ocena jakościowa obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność”

2.4.1. Adekwatność kapitałowa

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- struktury środków własnych,
- weryfikacji wyliczeń minimalnego wymogu kapitałowego i kapitałowego wymogu wypłacalności,
- zarządzania kapitałem, odpowiedniego rozwoju środków własnych w horyzoncie czasowym planowania biznesowego,
- możliwości uzyskania wsparcia kapitałowego od akcjonariuszy/udziałowców/członków/grupy kapitałowej, do której należy zakład,
- ryzyka zarażenia z uwagi na negatywny wpływ sytuacji w grupie kapitałowej, do której należy zakład,
- ryzyk nie ujętych w wymogu kapitałowym lub ujętych w niewystarczającym stopniu a mogących negatywnie wpłynąć na wypłacalność zakładu,
- przestrzegania ustanowionego apetytu na ryzyko,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- wyników testów warunków skrajnych²¹,
- wysokości planowanych na kolejne lata wskaźników pokrycia wymogów kapitałowych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- adekwatności ORSA do profilu ryzyka zakładu, w tym zapewnienia ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności i minimalnym wymogiem kapitałowym.

2.4.2. Płynność

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- przyjętych metod zarządzania ryzykiem płynności,
- zbywalności i dostępności inwestycji,
- ryzyka związanego z płynnością inwestycji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- ryzyka związanego z płynnością aktywów ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych, tj. wynikających z umów ubezpieczeń na życie, w których ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający.

2.5. Korekta oceny obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność”

1. Jeżeli zakład stosuje w ramach kalkulacji SCR umowę reasekuracji, której przedmiotem jest ryzyko straty podstawowych środków własnych spowodowane realizacją negatywnego scenariusza/zdarzenia (zdefiniowanego w formule standardowej SCR), wówczas ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność” nie może być lepsza niż 2,00.
2. Jeżeli zaszła niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności lub minimalnym wymogiem kapitałowym w roku, za który lub w którym przeprowadzany jest BION, do dnia przekazania łącznej oceny ryzyka, lub istnieje niebezpieczeństwo takiej niezgodności

²¹ Przeprowadzanych zgodnie z Metodologią przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji.

w ciągu najbliższych 12 miesięcy od dnia przekazania łącznej oceny ryzyka, to ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność” nie może być lepsza niż 2,50.

3. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje planu naprawczego, o którym mowa w art. 312 ust. 2 ustawy, to ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność” wynosi 4,00.
4. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust. 2 ustawy, to ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność” wynosi 4,00.
5. Jeśli zakład nie spełnił na dzień 31 grudnia wymogu w zakresie środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych oraz pokrycie wymogu kapitałowego do dnia nadania łącznej oceny ryzyka nie zostało przywrócone, to ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność” wynosi 4,00.

3. RYZYKO KREDYTOWE

Ocena obszaru „Ryzyko kredytowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 6. Ocena obszaru „Ryzyko kredytowe”

3.1. Ekspozycja na ryzyko kredytowe

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$ERK = \frac{SCR_{kredytowe}}{\dot{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{kredytowe}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla modułu ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta

$\dot{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od wartości ekspozycji na ryzyko kredytowe wynikającej z alokacji kapitału na poszczególne podmoduły ryzyka, uwzględniane w podstawowym SCR, metodą Eulera.

3.2. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego emitenta

3.2.1. Ekspozycja wobec pojedynczego kontrahenta o maksymalnej ekspozycji

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$PLGD_1 = \frac{LGD_1 * \frac{K_{CQS}}{7}}{\dot{S}W_{SCR/MCR} - \max(SCR; MCR)}$$

gdzie:

LGD_1 – strata z tytułu niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w rozumieniu Rozporządzenia Delegowanego w przypadku zakładów stosujących formułę standardową, bądź zgodna z przyjętym przez zakład sposobem wyznaczania ww. straty w przypadku zakładów stosujących model wewnętrzny

K_{CQS} – stopień jakości kredytowej przyporządkowany na podstawie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez kontrahenta

$\dot{S}W_{SCR/MCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności lub minimalnego wymogu kapitałowego w zależności od tego, który z wymogów jest większy

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

3.2.2. Udział lokat największego emitenta

$$U_E = \frac{I_{maxE}}{I}$$

gdzie:

I_{maxE} – wartość inwestycji emitenta o największym udziale w inwestycjach innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe (z wyłączeniem papierów emitowanych i gwarantowanych w całości, bezwarunkowo i nieodwołalnie przez rządy centralne i banki centralne państw członkowskich denominowanych i finansowanych w walucie krajowej danego rządu centralnego i banku centralnego oraz z wyłączeniem udziałów w jednostkach powiązanych oraz udziałów kapitałowych)

I – wartość bilansowa inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) ze względu na stopień jakości kredytowej największego emitenta.

3.2.3. Ryzyko lokat ze względu na grupę emitentów

Ocena ryzyka zostanie dokonana z uwzględnieniem ocen poniższych wskaźników:

$$\text{Ekspozycja: } U_{GE} = \frac{\sum \text{Lokaty}_g}{I}$$

$$\text{Koncentracja: } \text{Lokaty_grupa}_{HHI} = \sum \left(\frac{\text{Lokaty}_g}{\sum \text{Lokaty}_g} \right)^2$$

gdzie:

g – grupa kapitałowa inna niż grupa, do której należy zakład

Lokaty_g – wartość bilansowa inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe oraz z wyłączeniem papierów emitowanych i gwarantowanych w całości, bezwarunkowo i nieodwołalnie przez rządy centralne i banki centralne państw członkowskich UE denominowanych i finansowanych w walucie krajowej danego rządu centralnego i banku centralnego dla emitentów należących do grupy g

I – wartość bilansowa inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od średniego ważonego wartością bilansową stopnia jakości kredytowej emitentów wchodzących w skład grupy o najwyższym udziale w lokatach.

3.3. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego reasekuratora

3.3.1. Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

Ocena ryzyka zostanie dokonana z uwzględnieniem ocen poniższych wskaźników:

$$URR = \frac{RBE + NTR - ZTDR}{BE}$$

gdzie:

RBE – kwoty należne z umów reasekuracji

NTR – należności od reasekuratorów

ZTDR – zobowiązania wobec reasekuratorów

BE – najlepsze oszacowanie

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie bądź pogorszenie oceny) w zależności od wartości wskaźnika koncentracji:

$$U_{RWGHHI} = \sum \left(\frac{KN_j}{\sum KN_j} \right)^2$$

gdzie:

j – grupa, w której istnieje co najmniej jeden reasekurator, dla którego zakład wykazał dodatnie kwoty należne z umów reasekuracji ogółem

KN_j – suma dodatnich kwot należnych z umów reasekuracji ogółem reasekuratorów, którzy należą do j -tej grupy

Dodatkowo ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od udziału reasekuratorów o niskim stopniu jakości kredytowej wyznaczonego przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$KCQS_R = \frac{\sum KN_{CQS}}{KN}$$

gdzie:

CQS – stopień jakości kredytowej (w przypadku braku ratingu automatycznie zostanie przyporządkowany rating na podstawie współczynnika wypłacalności)

KN_{CQS} – dodatnie kwoty należne z umów reasekuracji ogółem reasekuratorów, których stopień jakości kredytowej wynosi 4, 5, 6, 9 lub nie został wypełniony

KN – suma dodatnich kwot należnych z umów reasekuracji ogółem

3.4. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko kredytowe”

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zastosowanych technik ograniczania ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem w ocenianym obszarze wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- informacji dotyczących aktywów wchodzących w skład funduszy inwestycyjnych, na podstawie podejścia opartego na *look-through* (w zależności od dostępności niezbędnych informacji),
- jakości portfela inwestycyjnego zakładu,
- zaangażowania w ryzykowne sektory gospodarki,
- sposobu lokowania i zarządzania aktywami, w szczególności lokatami, zgodnie z „zasadą ostrożnego inwestora” biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe,
- wykorzystania instrumentów pochodnych w działalności inwestycyjnej zakładu (udział w inwestycjach, zastosowanie, wykorzystanie dźwigni finansowej, przypadki zawierania transakcji na instrumentach pochodnych w celach spekulacyjnych),
- sposobu wywiązywania się przez zakład z obowiązków wynikających z EMIR²²,

²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji zmienione Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/834 z dnia 20 maja 2019 r.

- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

4. RYZYKO RYNKOWE

Ocena obszaru „Ryzyko rynkowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 7. Ocena obszaru „Ryzyko rynkowe”

4.1. Ekspozycja na ryzyko rynkowe

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$ERR = \frac{SCR_{rynkowe}}{\hat{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{rynkowe}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka rynkowego

$\hat{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od wartości ekspozycji na ryzyko rynkowe wynikającej z alokacji kapitału na poszczególne podmoduły ryzyka, uwzględniane w podstawowym SCR, metodą Eulera.

4.2. Wskaźniki szczegółowe do oceny luki czasu trwania aktywów i zobowiązań

4.2.1. Luka czasu trwania (duration gap)

$$LCT = \frac{\sum_i \text{czas trwania}_i \cdot \text{wartość}_i}{\sum_i \text{wartość}_i} - \frac{\sum_k \frac{F_k \cdot t_k}{(1 + r_k)^{t_k}}}{\sum_k \frac{F_k}{(1 + r_k)^{t_k}}}$$

gdzie:

czas trwania_i – czas trwania składnika aktywów i (dotyczy aktywów, które są niezwiązane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe oraz należą do kategorii CIC 1, 2, 4, 5 i 6)

wartość_i – wartość bilansowa wg Wypłacalność II aktywa i (dotyczy aktywów, które są niezwiązane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe oraz należą do kategorii CIC 1, 2, 4, 5 i 6)

F_k – prognoza przyszłych przepływów pieniężnych brutto

r_k – stopa wolna od ryzyka publikowana przez EIOPA dla tenorów od 1 do 30 oraz od tenora 31 i późniejszych

t_k – indeks dla tenorów od 1 do 30 oraz od tenora 31 i późniejszych

4.3. Wskaźniki szczegółowe do oceny koncentracji aktywów

4.3.1. Ekspozycja na ryzyko koncentracji²³

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$KP = \frac{SCR_{koncentracji}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

SCR_{koncentracji} – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka koncentracji

ŚW_{SCR} – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

4.3.2. Poziom ryzyka ze względu na rodzaj lokaty

Ocena ryzyka zostanie dokonana z uwzględnieniem ocen poniższych wskaźników:

²³ W przypadku stosowania pełnego/częściowego modelu wewnętrznego obejmującego ryzyko rynkowe, wskaźnik nie będzie obliczany, gdy wartość kapitałowego wymogu wypłacalności brutto dla ryzyka koncentracji (SCR_{koncentracji}) nie jest wyznaczana w ramach modelu.

$$\text{Ekspozycja: } U_{RL} = \frac{\sum CIC_i}{I}$$

$$\text{Koncentracja: } CIC_G = \frac{\sum_{i=1}^{10} (2i - 10 - 1) CIC_i}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{CIC}}$$

dla obserwacji CIC_i posortowanych rosnąco według ich wartości bilansowej
gdzie:

i – kategoria aktywów

$i \in \{\text{kategoria aktywów CIC 0, kategoria CIC 1 (z wyłączeniem kategorii CIC##11, CIC##12), kategoria CIC 2, kategoria CIC 3, kategoria CIC 4, kategoria CIC 5, kategoria CIC 6, kategoria CIC 7 (z wyłączeniem kategorii CIC##71, CIC##72 oraz CIC##75), kategoria CIC 9 (z wyłączeniem kategorii CIC##93, CIC##95 oraz CIC##96), łącznie kategorie A-F dla instrumentów pochodnych, których wartość jest dodatnia}\}$

CIC_i – wartość bilansowa dla celów wypłacalności składników aktywów z nadanym kodem identyfikacji CIC należących do i -tej kategorii lokat, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

\overline{CIC} – średnia arytmetyczna ze wszystkich kategorii CIC_i

I – wartość bilansowa inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

4.3.3. Wskaźnik poziomu aktywów nienotowanych na rynkach regulowanych lub na wielostronnej platformie obrotu

$$WNA = \frac{XT + XL}{I}$$

gdzie:

XT – wartość bilansowa inwestycji, które nie mogą być przedmiotem obrotu giełdowego, z wyłączeniem depozytów (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe), krajowych FIO i SFIO oraz z wyłączeniem udziałów kapitałowych w innych nienotowanych zakładach nadzorowanych przez UKNF, których ostatnia dostępna łączna ocena ryzyka wskazuje na niskie lub umiarkowane ryzyko

XL – wartość bilansowa inwestycji, które nie są notowane na giełdzie, z wyłączeniem depozytów (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe) oraz z wyłączeniem udziałów kapitałowych w innych nienotowanych zakładach nadzorowanych przez UKNF, których ostatnia dostępna łączna ocena ryzyka wskazuje na niskie lub umiarkowane ryzyko

I – wartość bilansowa inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

4.4. Pozostałe wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka rynkowego

4.4.1. Ekspozycja na ryzyko zmiany kursów walut obcych²⁴

- Zakłady inne niż mały TUW:

$$RKW = \frac{SCR_{\text{walutowe}}}{\dot{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

SCR_{walutowe} – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka kursów walut obcych

$\dot{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

4.4.2. Ryzyko lokat ze względu na kraj emitenta

Ocena ryzyka zostanie dokonana z uwzględnieniem ocen poniższych wskaźników:

$$\text{Ekspozycja: } U_K = \frac{\sum \left(I_k * \frac{CQS_k}{7} \right)}{I - IP}$$

$$\text{Koncentracja: } KE_{HHI} = \sum \left(\frac{KE_k}{\sum KE_k} \right)^2$$

gdzie:

I_k – wartość inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, gdzie k to kraj, z wyłączeniem Polski, emitentów międzynarodowych oraz instytucji Unii Europejskiej

CQS_k – stopień jakości kredytowej przyporządkowany na podstawie ratingu kraju (w przypadku braku ratingu automatycznie zostanie przyporządkowany rating „9 – rating niedostępny” ($CQS_k = 7$))

I – wartość bilansowa inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

²⁴ W przypadku stosowania pełnego/częściowego modelu wewnętrznego obejmującego ryzyko rynkowe, wskaźnik nie będzie obliczany, gdy wartość kapitałowego wymogu wypłacalności brutto dla ryzyka kursów walut obcych (SCR_{walutowe}) nie jest wyznaczana w ramach modelu.

IP – wartość bilansowa instrumentów pochodnych innych niż instrumenty pochodne posiadane w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub umowach, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, których wartość jest większa od 0

k – kraj emitenta z wyłączeniem Polski, emitentów międzynarodowych oraz instytucji Unii Europejskiej

KE_k – suma wartości bilansowych dla celów wypłacalności inwestycji, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, dla k-tego kraju emitenta

4.5. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko rynkowe”

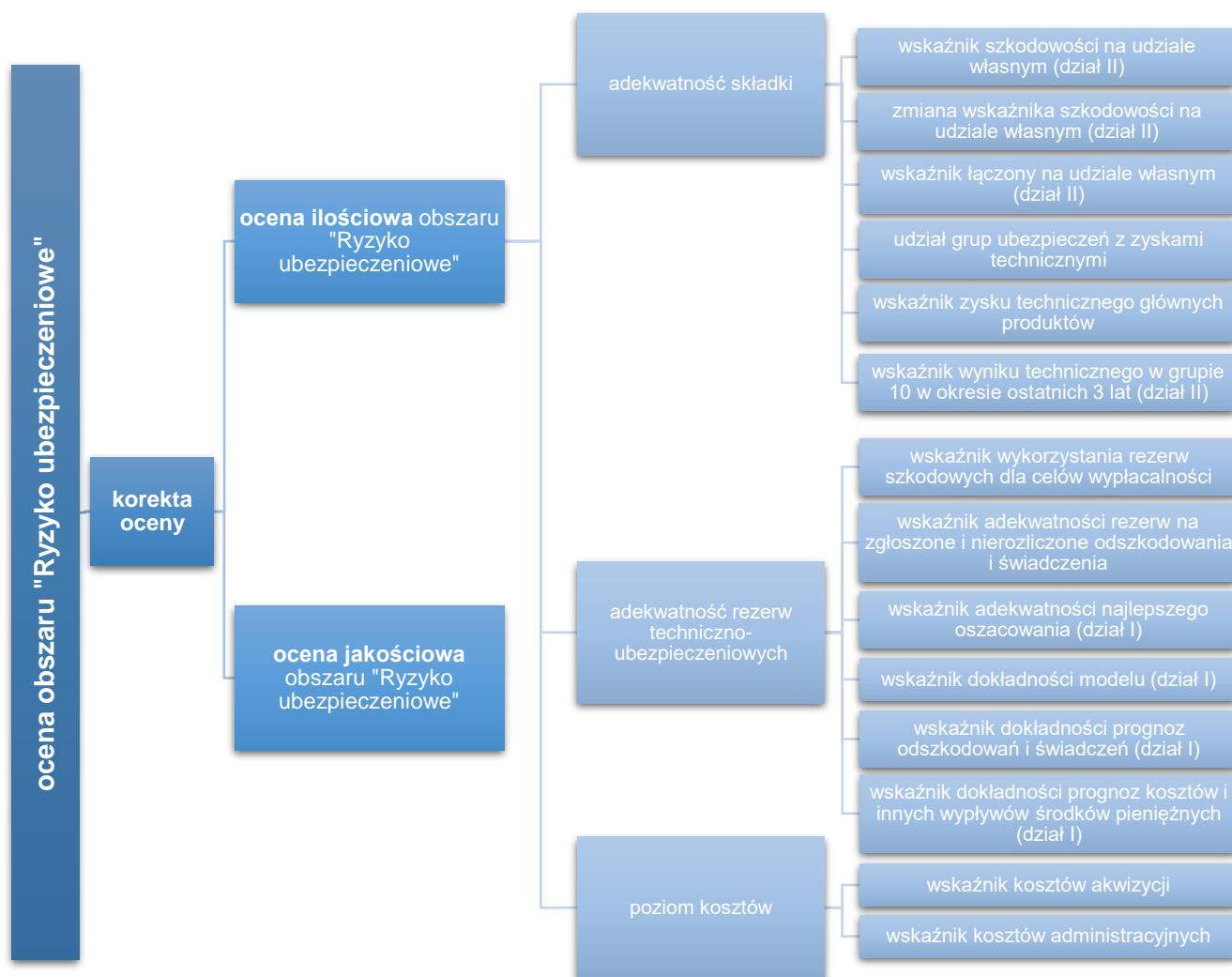
Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zastosowanych technik ograniczania ryzyka rynkowego,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem w ocenianym obszarze wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- inwestycji zakładu w nieruchomości,
- udziału lokat w walucie obcej,
- zaangażowania lokat zakładu ze względu na sektor gospodarki,
- sposobu lokowania i zarządzania aktywami, w szczególności lokatami, zgodnie z „zasadą ostrożnego inwestora” biorąc pod uwagę ryzyko rynkowe,
- metod weryfikacji wyceny aktywów, w szczególności nienotowanych,
- inwestycji w jednostkach uczestnictwa oraz certyfikatach inwestycyjnych w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania.

5. RYZYKO UBEZPIECZENIOWE

Ocena obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 8. Ocena obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe”

5.1. Wskaźniki do oceny adekwatności składki

5.1.1. Wskaźnik szkodowości na udziale własnym (dział II)

$$WS = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{Oi\dot{S}_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń²⁵

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem składki przypisanej brutto

$Oi\dot{S}_{gr}$ – odszkodowania i świadczenia dla danej grupy ubezpieczeń

SZN_{gr} – składka zarobiona na udziale własnym dla danej grupy ubezpieczeń

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (pogorszenie oceny) w zależności od wartości wskaźnika szkodowości brutto oraz udziału reasekuratorów o niskim stopniu jakości kredytowej ($KCQS_R$).

5.1.2. Zmiana wskaźnika szkodowości na udziale własnym (dział II)

$$WWSW = \sum_{i=N}^0 \frac{WS_i - WS_{i-1}}{WS_{i-1}} * w_i$$

gdzie:

$$WS_i = \frac{Oi\dot{S}_i}{SZN_i}$$

$Oi\dot{S}_i$ – odszkodowania i świadczenia za rok i, gdzie i = 0 to rok, za który nadawany jest BION

SZN_i – składka zarobiona na udziale własnym za rok i, gdzie i = 0 to rok, za który nadawany jest BION

i – zawiera się w przedziale [N,0], gdzie N = -2 dla okresu działalności 4 lat lub więcej oraz N = -1 dla okresu 3 lat działalności

w_i – w zależności od liczby lat, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat lub więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat).}$$

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od wartości wskaźnika szkodowości na udziale własnym (dział II) (WS) w poszczególnych okresach.

5.1.3. Wskaźnik łączony na udziale własnym (dział II)

$$W\dot{L}N = \sum_{gr} \left(\text{ocena} \left(\frac{Oi\dot{S}_{gr} + KDU_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

²⁵ Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń²⁶

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem składki przypisanej brutto

OiŚ_{gr} – odszkodowania i świadczenia dla danej grupy ubezpieczeń

KDU_{gr} – koszty działalności ubezpieczeniowej dla danej grupy ubezpieczeń

SZN_{gr} – składka zarobiona na udziale własnym dla danej grupy ubezpieczeń

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (pogorszenie oceny) w zależności od wartości wskaźnika łączonego brutto oraz udziału reasekuratorów o niskim stopniu jakości kredytowej (KCQS_R).

5.1.4. Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi

- Dział I

$$UZT = \sum_{gr=1}^6 \frac{RTUB_{gr}}{RTUB} DWT_{gr}$$

- Dział II (zakłady ubezpieczeń)

$$UZT = \sum_{gr=1}^{19} \frac{SPB_{gr}}{SPB} DWT_{gr}$$

- Dział II (zakłady reasekuracji)

$$UZT = \sum_{gr=1}^{10} \frac{SPB_{gr}}{SPB} DWT_{gr}$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń/klasa rachunkowa

RTUB_{gr} – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości) w danej grupie ubezpieczeniowej. W przypadku zakładu ubezpieczeń działalność w zakresie reasekuracji czynnej traktowana jest jako jedna grupa

SPB_{gr} – składka przypisana brutto w danej grupie ubezpieczeniowej²⁷/klasie rachunkowej²⁸. W przypadku zakładu ubezpieczeń działalność w zakresie reasekuracji czynnej traktowana jest jako jedna grupa

RTUB – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości)

SPB – składka przypisana brutto

²⁶ Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

²⁷ Dotyczy zakładów ubezpieczeń

²⁸ Dotyczy zakładów reasekuracji

$$DWT_{gr} = \begin{cases} 1, & \text{gdy } WT_{gr} > 0,00 \\ 0, & \text{gdy } WT_{gr} \leq 0,00 \end{cases}$$

WT_{gr} – wynik techniczny z danej grupy ubezpieczeniowej/klasie rachunkowej

5.1.5. Wskaźnik zysku technicznego głównych produktów²⁹

$$WTT \text{ max produktów} = \sum_i waga_i * SWT_i, \text{ gdzie } SWT_i = \begin{cases} 1 & \text{gdy } WT_i \geq 0 \\ 0 & \text{gdy } WT_i < 0 \end{cases}$$

gdzie:

WT_i – wynik techniczny dla produktu i

$waga_i$ – udział produktu i w składce przypisanej brutto głównych produktów

5.1.6. Wskaźnik wyniku technicznego w grupie 10 w okresie ostatnich 3 lat (dział II)³⁰

$$WWT_{gr.10} = \frac{\sum_{i=N}^0 (w_i * WWT_i)}{\sum_{i=N}^0 w_i}$$

gdzie:

$$WWT_i = \begin{cases} 1 & \text{gdy } WT_i^{gr.10} \geq 0 \\ 0 & \text{gdy } WT_i^{gr.10} < 0 \end{cases}$$

$WT_i^{gr.10}$ – wynik techniczny w grupie 10 za rok i , gdzie $i = 0$ to rok, za który przeprowadzany jest BION

i – zawiera się w przedziale $[N,0]$, gdzie $N = -2$ dla okresu działalności 4 lat lub więcej oraz $N = -1$ dla okresu 3 lat działalności

w_i – w zależności od liczby lat, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat lub więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

²⁹ Wskaźnik nie jest wyznaczany dla zakładów reasekuracji.

³⁰ Wskaźnik dotyczy zakładów, dla których udział grupy 10 w portfelu zakładu pod względem składki przypisanej brutto wynosi co najmniej 5%.

5.2. Wskaźniki do oceny adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

5.2.1. Wskaźnik wykorzystania rezerw szkodowych dla celów wypłacalności³¹

$$WSK = \sum_i \left(waga_i * \frac{OW_t^i + KL_t^i + RTUS_t^i}{RTUS_{t-1}^i} \right)$$

gdzie:

OW_t^i – wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto w roku t dla szkód zaszytych w okresie t – 1 i wcześniejszych dla linii biznesowych wykazanych w roku t i t-1 w LoB i

KL_t^i – wartość poniesionych kosztów likwidacji w roku t dla szkód zaszytych w okresie t-1 i wcześniejszych dla linii biznesowych wykazanych w roku t i t-1 w LoB i

$RTUS_t^i$ – wartość niezdykontowanego najlepszego oszacowania dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec roku t dla szkód zaszytych w okresie t-1 (wartość bezwzględna) i wcześniejszych dla linii biznesowych wykazanych w roku t i t-1 w LoB i

$RTUS_{t-1}^i$ – wartość niezdykontowanego najlepszego oszacowania dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec roku t-1 dla szkód zaszytych w okresie t-1 (wartość bezwzględna) i wcześniejszych dla linii biznesowych wykazanych w roku t i t-1 w LoB i

i – LoB od 1 do 28, o ile $RTUS_{t-1}^i > 0$

$waga_i$ – udział LoB w wartości niezdykontowanego najlepszego oszacowania dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec roku t (wartość bezwzględna)

5.2.2. Wskaźnik adekwatności rezerw na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia³²

$$RBNSA = \frac{RBNSBP - RBNSBK - OWR}{RBNSBP}$$

gdzie:

RBNSPB – rezerwa na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia brutto na początek okresu sprawozdawczego

RBNSBK – rezerwa na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec okresu sprawozdawczego, ze szkód zgłoszonych w poprzednich okresach sprawozdawczych

³¹ Wskaźnik dotyczy zakładów ubezpieczeń, dla których udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto dla LoB 1-28 w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych brutto ogółem wynosi co najmniej 10%.

³² Wskaźnik dotyczy zakładów, dla których udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych brutto ogółem wynosi co najmniej 10%.

OWR – odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto, ze szkód zgłoszonych w poprzednich okresach sprawozdawczych

5.2.3. Wskaźnik adekwatności najlepszego oszacowania (dział I)

$$ABE = \frac{VBEE}{AOL}$$

gdzie:

VBEE – zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z doświadczenia i innych źródeł dla ryzyk objętych ochroną przed okresem sprawozdawczym

AOL – wartość nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami, na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego

5.2.4. Wskaźnik dokładności modelu (dział I)

$$FBE = \frac{VBEU}{AOL}$$

gdzie:

VBEU – niewyjaśniona zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z doświadczenia i innych źródeł dla ryzyk objętych ochroną przed okresem sprawozdawczym

AOL – wartość nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami, na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego

5.2.5. Wskaźnik dokładności prognoz odszkodowań i świadczeń (dział I)

$$EOC = \frac{EC}{ECCF}$$

gdzie:

EC – zrealizowana wartość odszkodowań i świadczeń wypłaconych w roku t dla umów zawartych przed rokiem t

ECCF – prognozowana w roku t-1 wartość przyszłych odszkodowań i świadczeń wypłaconych w roku t dla umów zawartych przed rokiem t

5.2.6. Wskaźnik dokładności prognoz kosztów i innych wpływów środków pieniężnych (dział I)

$$EOE = \frac{EE}{EECF}$$

gdzie:

EE – zrealizowana wartość kosztów i innych wpływów środków pieniężnych w roku t dla umów zawartych przed rokiem t

EECF – prognozowana w roku t-1 wartość kosztów i innych wpływów środków pieniężnych w roku t dla umów zawartych przed rokiem t

5.3. Wskaźniki do oceny poziomu kosztów

5.3.1. Wskaźnik kosztów akwizycji

$$WKA = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{KAK_{gr}}{SZB_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń³³

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

KAK_{gr} – koszty akwizycji dla danej grupy ubezpieczeń

SZB_{gr} – składka zarobiona brutto dla danej grupy ubezpieczeń

5.3.2. Wskaźnik kosztów administracyjnych

$$WKD = \frac{KAD}{SZB}$$

gdzie:

KAD – koszty administracyjne

SZB – składka zarobiona brutto

5.4. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe”

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

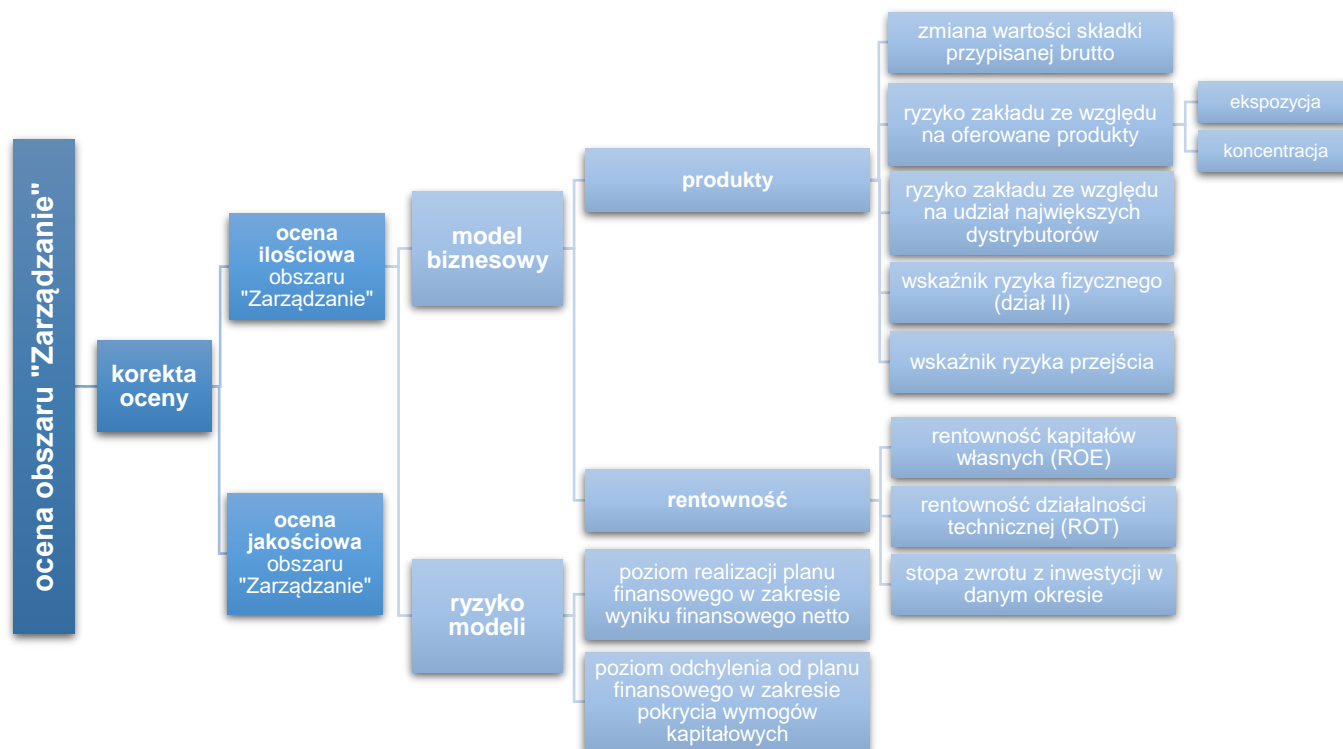
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka ubezpieczeniowego,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem w ocenianym obszarze wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i dla celów rachunkowości,
- metod i założeń stosowanych do wyliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i dla celów rachunkowości,
- adekwatności składki,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

³³ Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

6. ZARZĄDZANIE

Ocena obszaru „Zarządzanie” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 9. Ocena obszaru „Zarządzanie”

6.1. Model biznesowy – produkty

6.1.1. Zmiana wartości składki przypisanej brutto

$$Z_{SPB} = \sum_{i=N}^0 \left(\left(\frac{SPB_i - SPB_{i-1}}{SPB_{i-1}} \right) * w_i \right)$$

gdzie:

SPB_i – składka przypisana brutto w roku i , gdzie $i = 0$ to rok, za który przeprowadzany jest BION

i – zawiera się w przedziale $[N,0]$, gdzie $N = -2$ dla okresu działalności 4 lat lub więcej oraz $N = -1$ dla okresu 3 lat działalności

w_i – w zależności od liczby lat, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \quad (\text{dla okresu 3 lat});$$

6.1.2. Ryzyko zakładu ze względu na oferowane produkty³⁴

Ocena ryzyka zostanie dokonana z uwzględnieniem ocen poniższych wskaźników:

$$\text{Ekspozycja: } U_{OP} = \frac{SPB_{P3}}{SPB}$$

$$\text{Koncentracja: } OP_G = \frac{\sum_{j=1}^{10} (2j - 10 - 1) SPB_{P_j}}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{SPB}_P}$$

dla obserwacji SPB_{P_j} uszeregowanych rosnąco według ich wartości, gdzie:

SPB_{P3} – suma składek przypisanych brutto z 3 największych produktów oferowanych przez zakład

SPB – składka przypisana brutto z działalności ogółem

SPB_{P_j} – składka przypisana brutto z każdego spośród 10 największych produktów oferowanych przez zakład

\overline{SPB}_P – wartość średnia ze wszystkich obserwacji

6.1.3. Ryzyko zakładu ze względu na udział największych dystrybutorów³⁵

$$U_D = \frac{SPB_{D10}}{SPB}$$

gdzie:

SPB_{D10} – suma składek przypisanych brutto dla 10 największych podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów na rzecz zakładu³⁶

SPB – składka przypisana brutto z działalności ogółem

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od oceny koncentracji dystrybutorów przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$KD_G = \frac{\sum_{i=1}^{10} (2i - 10 - 1) SPB_{D_i}}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{SPB}_{D_i}}$$

dla obserwacji SPB_{D_i} uszeregowanych rosnąco według ich wartości

gdzie:

³⁴ Wskaźnik nie jest wyznaczany dla zakładów reasekuracji.

³⁵ Wskaźnik nie dotyczy zakładów reasekuracji.

³⁶ Nie dotyczy sprzedaży realizowanej bezpośrednio przez zakład.

$SPB_{D,i}$ – składka przypisana brutto podmiotu pośredniczącego w zawieraniu umów na rzecz zakładu³⁷

$\overline{SPB_{D,i}}$ – wartość średnia ze wszystkich obserwacji $SPB_{D,i}$

Dodatkowo, ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny), w przypadku, gdy znaczący udział stanowi sprzedaż poprzez podmioty zależne lub podmioty powiązane kapitałowo.

6.1.4. Wskaźnik ryzyka fizycznego (dział II)

$$WN_{RF} = \frac{SCR_{huragan} + SCR_{powódź}}{SCR_{non-life}}$$

gdzie:

$SCR_{huragan}$ – całkowity wymóg kapitałowy po uwzględnieniu efektu ograniczenia ryzyka z tytułu ryzyka huraganów, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji między strefami i regionami

$SCR_{powódź}$ – całkowity wymóg kapitałowy po uwzględnieniu efektu ograniczenia ryzyka z tytułu ryzyka powodzi, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji między strefami i regionami

$SCR_{non-life}$ – wartość wymogu kapitałowego netto dla ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie

6.1.5. Wskaźnik ryzyka przejścia

$$WN_{RP} = \frac{I_{ESG}}{I_{SE}}$$

gdzie:

I_{ESG} – udział aktywów na ryzyko zakładu (z wyłączeniem CIC 71, CIC 75, CIC 87, CIC 88, kategorii CIC 9 i CIC 09) ulokowanych w sektorach istotnych dla polityki klimatycznej

I_{SE} – wartość bilansowa aktywów na ryzyko zakładu (z wyłączeniem CIC 71, CIC 75, CIC 87, CIC 88, kategorii CIC 9 i CIC 09)

6.2. Model biznesowy – rentowność

6.2.1. Rentowność kapitałów własnych (ROE)

- T UW:

$$ROE = \frac{WF + R_{ZS} * 0,81}{KW}$$

- Zakłady inne niż T UW:

³⁷ *Ibidem*

$$ROE = \frac{WF}{\overline{KW}}$$

gdzie:

WF – wynik finansowy netto

R_{ZS} – zmiana stanu rezerw na zwrot składek dla członków

\overline{KW} – średnia arytmetyczna wartość kapitałów własnych na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

6.2.2. Rentowność działalności technicznej (ROT)

- TUW:

$$ROT = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{WT_{gr} + R_{ZS_{gr}}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

- Zakłady inne niż TUW:

$$ROT = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{WT_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń³⁸

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

WT_{gr} – wynik techniczny dla danej grupy ubezpieczeń

SZN_{gr} – składka zarobiona na udziale własnym dla danej grupy ubezpieczeń

R_{ZSgr} – zmiana stanu rezerw na zwrot składek dla członków dla danej grupy ubezpieczeń

6.2.3. Stopa zwrotu z inwestycji w danym okresie

$$\acute{S}SZI1 = \frac{P + ZiS_1}{\sum_{u=0}^{-4} I_u}$$

gdzie:

P – kwota dywidend uzyskanych w trakcie okresu sprawozdawczego, kwota odsetek uzyskanych oraz kwota uzyskanych czynszów dla umów niezwiązanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

ZiS₁ – zyski i straty netto z tytułu aktywów sprzedanych w trakcie okresu sprawozdawczego lub których termin zapadalności upłynął w trakcie okresu

³⁸ Reasekurację czynną należy traktować jako jedną, osobną grupę.

sprawozdawczego oraz niezrealizowane zyski i straty z tytułu aktywów niesprzedanych w trakcie okresu sprawozdawczego lub których termin zapadalności nie upłynął w trakcie okresu sprawozdawczego dla umów niezwiązanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

I_u – wartość bilansowa inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe na koniec kwartału u

$\overline{\sum_{u=0}^{-4} I_u}$ – średnia arytmetyczna wartość na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

6.3. Ryzyko modeli

6.3.1. Poziom realizacji planu finansowego³⁹ w zakresie wyniku finansowego netto

$$RPFWF = \frac{WF - WF_{plan}}{|WF_{plan}|}$$

gdzie:

WF – wynik finansowy netto

WF_{plan} – planowany wynik finansowy netto

6.3.2. Poziom odchylenia od planu finansowego⁴⁰ w zakresie pokrycia wymogów kapitałowych

$$NPWK = \frac{PWK}{PWK_{plan}}$$

gdzie:

PWK – pokrycie wymogów kapitałowych wyznaczone wg wzoru:

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$PWK = \min\left(\frac{\dot{S}W_{SCR}}{SCR}, \frac{\dot{S}W_{MCR}}{MCR}\right)$$

- Mały T UW:

$$PWK = NAZ$$

³⁹ Uwzględniane są wielkości z pierwszego przekazanego do organu nadzoru planu finansowego zakładu, z wyłączeniem przypadków, gdy korekta planu finansowego została przekazana na żądanie organu nadzoru w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami. W przypadku połączenia zakładów uwzględnia się plan zakładu po połączeniu.

⁴⁰ *Ibidem*

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

$\dot{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

$\dot{S}W_{MCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego

NAZ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami

PWK_{plan} – pokrycie kapitałowego wymogu kapitałowego ujęte w planie finansowym (wyznaczone analogicznie jak PWK)

6.4. Ocena jakościowa obszaru „Zarządzanie”

6.4.1. Model biznesowy

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- stabilności modelu biznesowego,
- poziomu ryzyka dla zakładu wynikającego z rodzajów oferowanych produktów⁴¹ oraz stosowanej dystrybucji,
- adekwatności strategii zakładu i możliwości jej realizacji,
- rentowności sprzedawanych produktów,
- współpracy zakładu z podmiotami znajdującymi się na liście ostrzeżeń publicznych,
- ryzyka związanego z oferowaniem obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego (OC ppm), w szczególności w zakresie ustalania wysokości składki i rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w ocenianym obszarze (dot. modelu biznesowego zakładu, w tym strategii lub zasad konstrukcji, rentowności i jakości produktów) wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- wpływu działalności transgranicznej zakładu na wypłacalność, płynność i rentowność działalności.

6.4.2. Nadzór właścicielski

6.4.2.1. Akcjonariusze/udziałowcy zakładu

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zagrożeń stabilności finansowej właściciela oraz gotowości do udzielenia przez niego wsparcia kapitałowego,
- zidentyfikowanych okoliczności wpływających negatywnie na rękojmię akcjonariusza/udziałowca,
- sposobu i częstotliwości monitorowania działalności zakładu przez właściciela,
- reakcji właściciela na konieczność dokapitalizowania zakładu,

⁴¹ Produkt powinien być rozumiany analogicznie jak w sprawozdawczości PSR.

- wypełniania zobowiązań/deklaracji inwestorskich,
- możliwości efektywnego zarządzania zakładem biorąc pod uwagę strukturę akcjonariatu/udziałowców,
- rodzaju istotnych transakcji zawartych przez zakład z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład oraz z członkami Rady Nadzorczej i Zarządu,
- zastrzeżeń organu nadzoru do działalności prowadzonej przez grupę lub konglomerat finansowy, w skład których wchodzi zakład,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.2.2. Rada Nadzorcza

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spełniania przez zakład wymogów dotyczących oceny indywidualnej odpowiedzialności (pierwotnej oraz wtórnej) członków Rady Nadzorczej,
- spełniania przez zakład wymogów w zakresie właściwego składu Rady Nadzorczej oraz wymagań dotyczących kolektywnego posiadania niezbędnych kwalifikacji, kompetencji, umiejętności i doświadczenia zawodowego w odpowiednich obszarach działalności, umożliwiających skuteczne i profesjonalne zarządzanie zakładem i nadzór nad nim,
- częstotliwości zmian w składzie Rady Nadzorczej,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.2.3. Komitet Audytu

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spełniania przez członków Komitetu Audytu wymogów art. 129 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym⁴² (dalej: ustawa o biegłych rewidentach),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych, w tym w zakresie przygotowania i prawidłowości wdrożenia regulacji wewnętrznych, jakie zostały przyjęte w celu realizacji przez Komitet Audytu zadań określonych w ustawie o biegłych rewidentach,
- właściwego monitorowania przez Komitet Audytu skuteczności audytu wewnętrznego,
- monitorowania procesu sprawozdawczości finansowej przez Komitet Audytu,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

⁴² Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1891)

6.4.3. Osoby pełniące kluczowe funkcje

6.4.3.1. Zarząd

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spełniania przez zakład wymogów dotyczących oceny indywidualnej odpowiedności (pierwotnej oraz wtórnej) członków Zarządu, adekwatności stosowanych przez zakład polityk, procesów i procedur dotyczących oceny odpowiedności członków organów do skali i profilu działalności,
- spełniania przez zakład wymogów w zakresie właściwego składu Zarządu oraz wymagań dotyczących kolektywnego posiadania niezbędnych kwalifikacji, kompetencji, umiejętności i doświadczenia zawodowego w odpowiednich obszarach działalności, umożliwiających skuteczne i profesjonalne zarządzanie zakładem i nadzór nad nim,
- podziału obowiązków między Członkami Zarządu oraz ukształtowania struktury organizacyjnej,
- rozdzielenia funkcji o charakterze kontrolnym od funkcji operacyjnych oraz rozdzielenia funkcji operacyjnych, których łączenie może powodować konflikt interesów,
- częstotliwości zmian w składzie Zarządu,
- występowania przez organ nadzoru z wnioskiem o odwołanie Członka Zarządu lub prokurenta,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.2. System zarządzania ryzykiem i funkcja zarządzania ryzykiem

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zapewnienia przez zakład ciągłości wykonywania zadań z zakresu zarządzania ryzykiem w przypadku czasowego braku osoby nadzorującej funkcję zarządzania ryzykiem,
- adekwatności sposobu wdrożenia funkcji zarządzania ryzykiem do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jego zintegrowania ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję zarządzania ryzykiem, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- właściwej organizacji funkcji zarządzania ryzykiem, tj.:
 - odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji zarządzania ryzykiem, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
 - zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
 - łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcję zarządzania ryzykiem z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia w zakładzie lub w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generującego ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,

- usytuowania/podporządkowania funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżek raportowania,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję zarządzania ryzykiem,
- wyniku oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- procesu monitorowania systemu zarządzania ryzykiem w zakładzie,
- procesu identyfikacji i oceny nowych ryzyk istotnych dla działalności zakładu,
- stosowanych narzędzi ograniczania ryzyka,
- apetytu na ryzyko,
- posiadania regulacji wewnętrznych odnoszących się do lokowania środków finansowych zakładu zgodnie z zasadą ostrożnego inwestora,
- systemu zarządzania ryzykiem związanym z lokatami w zakresie zapewnienia spełniania wymogów określonych w art. 276 ustawy,
- sposobu zarządzania ryzykiem inwestycyjnym związanym z lokatami na ryzyko klienta, w kontekście wymogów określonych w art. 276 ustawy,
- organizacji i funkcjonowania Komitetu Inwestycyjnego lub innego organu zakładu odpowiedzialnego za kształtowanie polityki inwestycyjnej zakładu,
- posiadania przez zakład umów reasekuracji o ograniczonym transferze ryzyka (reasekuracja finansowa),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z wykonywaniem funkcji w ramach outsourcingu, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,
- spełnienia wymogów w zakresie ORSA,
- określenia w ORSA własnej identyfikacji ryzyk obejmującej wszystkie istotne ryzyka (ilościowe i jakościowe), na które zakład jest narażony, w tym ryzyka nieobjęte regulacyjnymi wymogami kapitałowymi oraz przyszłe ryzyka,
- wykorzystywania przez zakład wyników ORSA w procesie podejmowania decyzji, w strategii biznesowej, zarządzaniu kapitałem, planowaniu i tworzeniu produktów,
- jakości wyliczeń testów warunków skrajnych⁴³,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.3. System kontroli wewnętrznej i funkcja zgodności z przepisami

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- funkcjonowania w zakładzie systemu kontroli wewnętrznej adekwatnego do skali i profilu działalności oraz dostosowanego do identyfikowanych ryzyk, biorąc pod uwagę w szczególności wdrożone kluczowe procedury w systemie kontroli wewnętrznej,
- adekwatności sposobu wdrożenia funkcji zgodności z przepisami do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jego zintegrowania ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,

⁴³ Przeprowadzanych zgodnie z Metodologią przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji.

- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję zgodności z przepisami, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- właściwej organizacji funkcji zgodności z przepisami, tj.:
 - odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji zgodności z przepisami, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
 - zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję zgodności z przepisami oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
 - łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcję zgodności z przepisami z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia w zakładzie lub w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generującego ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,
 - usytuowania/podporządkowania funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżek raportowania,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję zgodności z przepisami,
- sporządzania i realizacji planu zapewnienia zgodności,
- wyniku oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z wykonywaniem funkcji w ramach outsourcingu, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.4. Funkcja audytu wewnętrznego

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- adekwatności sposobu wdrożenia w zakładzie funkcji audytu wewnętrznego do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jej efektywności, w tym podległości organizacyjnej funkcji audytu wewnętrznego Prezesowi Zarządu,
- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję audytu wewnętrznego, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- właściwej organizacji funkcji audytu wewnętrznego, tj.:
 - odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji audytu wewnętrznego, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
 - zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję audytu wewnętrznego oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
 - łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcję audytu wewnętrznego z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia w zakładzie lub

- o w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generującego ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,
 - o usytuowania/podporządkowania funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżek raportowania,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję audytu wewnętrznego,
- niezależności funkcji audytu wewnętrznego,
- wyniku oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- spełnienia kryteriów w przypadku, gdy osoby wykonujące funkcję audytu wewnętrznego podejmują wykonywanie czynności w ramach innych kluczowych funkcji zgodnie z art. 271 ust. 2 Rozporządzenia Delegowanego,
- zgodności audytów wewnętrznych przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym z planami audytu wskazanymi w RSR za rok poprzedni,
- zakresu przeprowadzonych audytów w analizowanym okresie,
- zakresu planowanych do przeprowadzenia audytów,
- monitorowania i oceny systemu kontroli wewnętrznej pod względem efektywności i skuteczności działania oraz zmian wewnątrz zakładu,
- terminowego wdrożenia przez zakład zaleceń audytu wewnętrznego,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z outsourcingiem funkcji, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.5. Funkcja aktuarialna

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- adekwatności sposobu wdrożenia w zakładzie funkcji aktuarialnej do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu, zapewnienia skuteczności jej działania oraz zintegrowania jej ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję aktuarialną, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- właściwej organizacji funkcji aktuarialnej, tj.:
 - o odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji aktuarialnej, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
 - o zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję aktuarialną oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
 - o łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcję aktuarialną z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia w zakładzie lub w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generującego ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,

- usytuowania/podporządkowania funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżkę raportowania,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję aktuarialną,
- wyniku oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- spełnienia wymogów dotyczących zawartości raportu funkcji aktuarialnej,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z outsourcingiem funkcji, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.6. Inne kluczowe funkcje wyodrębnione przez zakład

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- adekwatności sposobu wdrożenia funkcji do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jego zintegrowania ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- właściwej organizacji funkcji, tj.:
 - odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
 - zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
 - łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcję z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia w zakładzie lub w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generującego ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,
 - usytuowania/podporządkowania funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżek raportowania,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję,
- wyniku oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z wykonywaniem funkcji w ramach outsourcingu, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,

- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.4. Ryzyko związane z ICT

Celem oceny nadzorczej ryzyka związanego z ICT jest identyfikowanie wielkości i charakteru ryzyka związanego z ICT, na jakie narażony jest zakład oraz ocena jakości procesu zarządzania tym ryzykiem, w tym zgodności prowadzonej działalności przez zakład z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2554 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego i zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 1060/2009, (UE) nr 648/2012, (UE) 600/2014, (UE) nr 909/2014 oraz (UE) 2016/1011, m.in. w oparciu o ustandaryzowany model analityczny ryzyka ICT.

W ramach oceny nadzorczej ryzyka związanego z ICT ocenianych jest pięć podstawowych obszarów ICT:

- zarządzanie ryzykiem związanym z ICT,
- zarządzanie incydentami związanymi z ICT i cyberzagrożeniami,
- testowanie operacyjnej odporności cyfrowej,
- zarządzanie ryzykiem ze strony zewnętrznych dostawców usług ICT,
- zarządzanie ryzykiem związanym z jakością danych.

Ocena nadzorcza ryzyka związanego z ICT jest przeprowadzana w ramach odrębnej oceny nadzorczej podmiotów finansowych, która stanowi uzupełnienie BION zakładów w zakresie ryzyka związanego z ICT.

6.4.5. Pozostałe ryzyko operacyjne

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- czynników ryzyka operacyjnego, na które zakład jest lub może być narażony oraz sposobów, w jaki można ograniczyć to ryzyko,
- działań podejmowanych przez zakład i procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- limitów tolerancji ryzyka ustanowionych w odniesieniu do kluczowych obszarów ryzyka operacyjnego zakładu,
- posiadanych mechanizmów, w tym procedur zapobiegających konfliktowi interesów w zarządzaniu portfelem inwestycyjnym przez podmiot zewnętrzny, biorąc pod uwagę m.in. przyjmowanie nadmiernego ryzyka inwestycyjnego, lokowanie niezgodnie z udzielonymi pełnomocnictwami oraz strategią zakładu,
- zasad zarządzania ryzykiem fraudów oraz podjętych w związku z tym działań przez zakład,
- wykonywania obowiązków wynikających z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu⁴⁴, którego ocena nadawana jest po czynnościach kontrolnych,
- zidentyfikowanych przypadków nadużyć, defraudacji lub nieprawidłowości po stronie usługodawców,

⁴⁴ Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2025 r. poz. 644 ze zm.)

- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z outsourcingiem czynności podstawowych lub ważnych, w tym w zakresie wykonywanych obowiązków informacyjnych,
- braku wdrożenia, niewłaściwego lub nieskutecznego wdrożenia przepisów prawa bądź wytycznych i rekomendacji organu nadzoru (w tym przepisów dotyczących zrównoważonego rozwoju),
- istnienia skutecznego systemu identyfikacji ryzyka oraz raportowania do Zarządu,
- niekorzystnych rozstrzygnięć sądowych lub administracyjnych, w szczególności w związku z kierowaniem pozwów grupowych oraz zmian w orzecznictwie,
- trwających postępowań administracyjnych prowadzonych przez organ nadzoru/UOKiK/Rzecznika Finansowego,
- kary nałożonej przez KNF/Rzecznika Finansowego/UOKiK na zakład albo agenta zakładu w związku z działalnością agencyjną na rzecz tego zakładu,
- stosowania praktyk, co do których organ nadzoru zidentyfikował, że mogą nosić znamiona naruszenia interesów klientów,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.6. Sprawozdawczość

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- poprawności oraz jakości informacji, raportów i sprawozdań przekazywanych przez zakład do organu nadzoru,
- spełnienia wymogów formalnych (forma, podpisy, kompletność, terminowość) w sprawozdaniach przekazywanych przez zakład,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie sposobu wywiązywania się przez zakład z obowiązków sprawozdawczych wobec UFG,
- występowania istotnych różnic pomiędzy sprawozdaniem za IV kwartał i sprawozdaniem rocznym z uwzględnieniem powodów pojawienia się tych różnic,
- przestrzegania przez zakład przepisów dotyczących rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta,
- opinii biegłego rewidenta zawartej w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego za rok podlegający ocenie (w tym w szczególności zwrócenia uwagi przez biegłego rewidenta na istotne kwestie wynikające z przeprowadzonego badania, wydania opinii z zastrzeżeniem bądź opinii negatywnej) lub przyczyn odmowy wydania opinii przez biegłego rewidenta,
- opinii biegłego rewidenta zawartej w sprawozdaniu z badania SFRCR za rok podlegający ocenie (w tym w szczególności zwrócenia uwagi przez biegłego rewidenta na istotne kwestie wynikające z przeprowadzonego badania, wydania opinii z zastrzeżeniem bądź opinii negatywnej) lub przyczyn odmowy wydania opinii przez biegłego rewidenta,
- stosowania alternatywnych metod wyceny aktywów,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,

- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.7. Relacje z organem nadzoru

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- współpracy z organem nadzoru oraz relacji w procesie bieżącego nadzoru, w tym w zakresie sprawozdawczości,
- relacji w trakcie prowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych, w tym możliwości sprawnego przeprowadzania inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- sposobu i terminowości realizacji zaleceń wydanych przez organ nadzoru,
- inicjowania spotkań w celu zakomunikowania organowi nadzoru istotnych decyzji,
- jakości współpracy zakładu w zakresie zgłaszania informacji/wniosków do Rejestru pośredników ubezpieczeniowych (RPU)⁴⁵,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.5. Korekta oceny obszaru „Zarządzanie”

1. Jeżeli do dnia nadania łącznej oceny ryzyka zakład dokonał wypłaty dywidendy skutkującej brakiem pokrycia wymogów kapitałowych, to ocena obszaru „Zarządzanie” wynosi 4,00.
2. Jeżeli do dnia nadania łącznej oceny ryzyka zakład dokonał wypłaty dywidendy z naruszeniem stanowiska KNF, to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 3,50.
3. Jeżeli nie są wypełniane zobowiązania/deklaracje inwestorskie, to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 2,50.
4. Jeżeli zakład nie przestrzega przepisów dotyczących rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta, to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 2,50.
5. Jeżeli stwierdzone zostały przypadki stosowania „agresywnej księgowości”, to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 3,50.
6. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię zawierającą objaśnienie ze zwróceniem uwagi na istotną kwestię, która w ocenie organu nadzoru wpływa negatywnie na jakość sprawozdania finansowego lub SFCR, to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 2,00.
7. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię z zastrzeżeniem, to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 2,50.
8. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię negatywną lub odmówił wydania opinii, to ocena obszaru „Zarządzanie” wynosi 4,00.
9. Jeżeli wydana była decyzja organu nadzoru zobowiązująca zakład do wykonania zaleceń, to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 2,00.

⁴⁵ <https://rpu.knf.gov.pl/>

10. Jeżeli przynajmniej jedna z ocen w następujących obszarach jakościowych: „Model biznesowy”, „Nadzór właścicielski”, „Osoby pełniące kluczowe funkcje”, „Sprawozdawczość”, wskazuje na wysokie ryzyko (ocena wynosi od 3,25 do 4,00), to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 2,50.

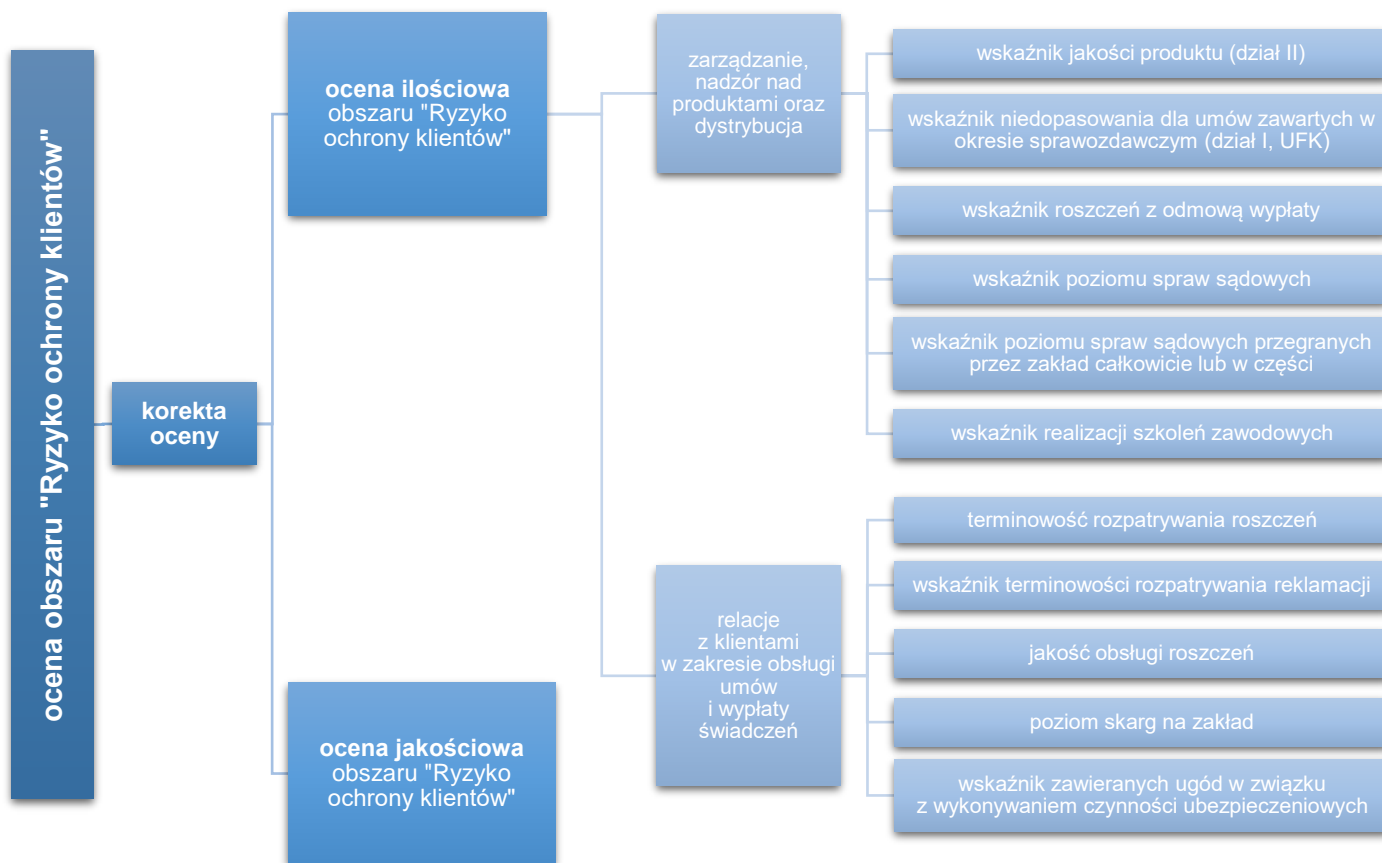
7. KOREKTA OCENY OBSZARU „RYZIKO MIKROOSTROŻNOŚCIOWE”

1. Jeżeli ocena obszaru „Zarządzanie” lub/i przynajmniej jedna z ocen w następujących obszarach jakościowych: „Model biznesowy”, „Nadzór właścicielski”, „Osoby pełniące kluczowe funkcje”, „Sprawozdawczość”, wskazuje na wysokie ryzyko (ocena wynosi od 3,25 do 4,00), to ocena obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe” nie może być lepsza niż 2,50.
2. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię negatywną lub odmówił wydania opinii, to ocena obszaru „Ryzyko mikroostrożnościowe” nie może być lepsza niż 3,50.

8. RYZYKO OCHRONY KLIENTÓW⁴⁶

Ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 10. Ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów”

8.1. Zarządzanie, nadzór nad produktami oraz dystrybucja

8.1.1. Wskaźnik jakości produktu (dział II)

$$WSJP = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{OŚ_{gr}}{\frac{SZB_{gr}}{KAK_{gr}}} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń

⁴⁶ W obszarze „Ryzyko ochrony klientów” oceniana jest jedynie działalność bezpośrednia zakładów ubezpieczeń.

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem składki przypisanej brutto

$O\acute{S}_{gr}$ – odszkodowania i świadczenia brutto (wraz ze zmianą stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto) dla danej grupy ubezpieczeń

KAK_{gr} – koszty akwizycji dla danej grupy ubezpieczeń

SZB_{gr} – składka zarobiona brutto dla danej grupy ubezpieczeń

8.1.2. Wskaźnik niedopasowania dla umów zawartych w okresie sprawozdawczym (dział I, UFK)

$$WN = \frac{LP_{N\acute{Z}} + LP_{OWA}}{LP}$$

gdzie:

$LP_{N\acute{Z}}$ – liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba osób przystępujących) zawartych na żądanie (bez PPK i PPE) w okresie sprawozdawczym

LP_{OWA} – liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba osób przystępujących) zawartych z odmową wypełnienia ankiety (bez PPK i PPE) w okresie sprawozdawczym

LP – liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba osób przystępujących) (bez PPK i PPE) zawartych w okresie sprawozdawczym

8.1.3. Wskaźnik roszczeń z odmową wypłaty

$$WSR = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{LSZ_{ZBW_{gr}}}{(LSZ_{ODW_{gr}} + LSZ_{ZBW_{gr}})} \right) * wr_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń

wr_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem liczby roszczeń rozpatrzonych (z dokonaniem wypłaty i z odmową wypłaty) dla danej grupy ubezpieczeń

$LSZ_{ZBW_{gr}}$ – liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z odmową wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

$LSZ_{ODW_{gr}}$ – liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z dokonaniem wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

8.1.4. Wskaźnik poziomu spraw sądowych

$$WPSS = \frac{LSS}{LOR} * 1000$$

gdzie:

LSS – liczba spraw sądowych, w których stroną pozwaną jest zakład, zakończonych w okresie sprawozdawczym oraz spraw sądowych w toku na koniec okresu sprawozdawczego

\overline{LOR} – średnia arytmetyczna liczby ubezpieczonych osób na koniec okresu sprawozdawczego i na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (dział I) lub średnia arytmetyczna liczby ryzyk ubezpieczonych w okresie sprawozdawczym oraz w poprzednim okresie sprawozdawczym (dział II)

8.1.5. Wskaźnik poziomu spraw sądowych przegranych przez zakład całkowicie lub w części

$$WPSSP = \frac{LSS_{ZKC} + LSS_{ZKCZ}}{LSS_{ZK}}$$

gdzie:

LSS_{ZKC} – liczba spraw sądowych – roszczenia uznane w całości

LSS_{ZKCZ} – liczba spraw sądowych – roszczenia uznane w części

LSS_{ZK} – liczba spraw sądowych, w których stroną pozwaną jest zakład, zakończonych w okresie sprawozdawczym

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) przy wykorzystaniu następującego wzoru (Z_{SS}):

$$Z_{SS} = \frac{LSS_{ZK}}{\overline{LOR}} * 1000$$

gdzie:

\overline{LOR} – średnia arytmetyczna liczby ubezpieczonych osób na koniec okresu sprawozdawczego i na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (dział I) lub średnia arytmetyczna liczby ryzyk ubezpieczonych w okresie sprawozdawczym oraz w poprzednim okresie sprawozdawczym (dział II)

8.1.6. Wskaźnik realizacji szkoleń zawodowych

$$WRSZ = \frac{L_{PR} + L_{AR}}{L_{PS} + L_{AS}}$$

gdzie:

L_{PR} – liczba pracowników wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu, którzy zrealizowali szkolenia zawodowe w okresie sprawozdawczym w pełnym wymiarze godzin

L_{AR} – liczba agentów ubezpieczeniowych, działających na rzecz zakładu, którzy zrealizowali szkolenia zawodowe w okresie sprawozdawczym w pełnym wymiarze godzin

L_{PS} – liczba wszystkich pracowników wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu zobowiązanych do realizacji szkoleń zawodowych w okresie sprawozdawczym

L_{AS} – liczba agentów ubezpieczeniowych działających na rzecz zakładu zobowiązanych do realizacji szkoleń zawodowych w okresie sprawozdawczym

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie bądź pogorszenie oceny) w zależności od wartości wskaźnika realizacji szkoleń zawodowych ($WRSZ_{OFWCA}$).

$$WRSZ_{OFWCA} = \frac{L_{OFWCA_R}}{L_{OFWCA}}$$

gdzie:

L_{OFWCA_R} – liczba OFWCA, którzy zrealizowali szkolenie zawodowe w pełnym wymiarze godzin w okresie sprawozdawczym

L_{OFWCA} – liczba OFWCA zobowiązanych do realizacji szkoleń zawodowych w okresie sprawozdawczym

8.2. Relacje z klientami w zakresie obsługi umów i wypłaty świadczeń

8.2.1. Terminowość rozpatrywania roszczeń

$$TRR = \sum_{gr} \left(\text{ocena} \left(\frac{\text{liczba przekroczeń}_{gr}}{LSZ_{ODW_{gr}} + LSZ_{ZBW_{gr}}} \right) * wr_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń

wr_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem liczby roszczeń rozpatrzonych (z dokonaniem wypłaty i z odmową wypłaty) dla danej grupy ubezpieczeń

$\text{liczba przekroczeń}_{gr}$ – liczba przekroczeń wskazanego w ustawie lub umowie terminu rozpatrzenia roszczenia dla roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym

$LSZ_{ODW_{gr}}$ – liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z dokonaniem wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

$LSZ_{ZBW_{gr}}$ – liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z odmową wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

8.2.2. Wskaźnik terminowości rozpatrywania reklamacji

$$WTRR = \frac{LR_{NT}}{LR_T + LR_{NT}}$$

gdzie:

LR_{NT} – liczba reklamacji (według przyczyn) rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym po terminie

LR_T – liczba reklamacji (według przyczyn) rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym w terminie

8.2.3. Jakość obsługi roszczeń

$$USZO = \frac{LS_{JL}}{LSZ_{ODW} + LSZ_{ZBW}}$$

gdzie:

LS_{JL} – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym, dla których przedmiotem skargi jest:

- dla działu I:
 - całkowita odmowa wypłaty świadczenia albo wykupu,
 - wysokość wypłaconego albo przewidzianego do wypłaty świadczenia albo wartość wykupu ubezpieczenia,
 - opieszałość, nieterminowa likwidacja szkody lub nieterminowa wypłata świadczenia albo nieterminowa wypłata wykupu ubezpieczenia, nieprzekazywanie istotnych informacji w trakcie obsługi roszczenia,
 - odmowa lub utrudniony wgląd w akta szkodowe,
 - nieprawidłowa realizacja świadczeń medycznych
- dla działu II:
 - całkowita odmowa wypłaty odszkodowania lub świadczenia,
 - wysokość wypłaconego lub przewidzianego do wypłaty odszkodowania lub świadczenia,
 - opieszałość, nieterminowa likwidacja szkody lub nieterminowa wypłata odszkodowania lub świadczenia, nieprzekazywanie istotnych informacji w trakcie obsługi roszczenia,
 - odmowa lub utrudniony wgląd w akta szkodowe,
 - nieprawidłowa realizacja świadczeń assistance lub świadczeń medycznych.

LSZ_{ODW} – liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z dokonaniem wypłaty

LSZ_{ZBW} – liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z odmową wypłaty

Ocena zostanie wyznaczona z uwzględnieniem grup porównawczych odpowiednich dla każdego zakładu.

8.2.4. Poziom skarg na zakład

$$PS = \frac{LS}{\overline{LOR}}$$

gdzie:

LS – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym

\overline{LOR} – średnia arytmetyczna liczby ubezpieczonych osób na koniec okresu sprawozdawczego i na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (dział I) lub

średnia arytmetyczna liczby ryzyk ubezpieczonych w okresie sprawozdawczym oraz w poprzednim okresie sprawozdawczym (dział II)

Ocena zostanie wyznaczona z uwzględnieniem grup porównawczych odpowiednich dla każdego zakładu.

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie bądź pogorszenie oceny) w zależności od wartości wskaźników: zmiana liczby skarg wniesionych na zakład (ZS) oraz zmiana liczby ubezpieczonych osób/ryzyk (ZOR) przy wykorzystaniu następujących wzorów:

$$ZS = \sum_{i=N}^0 \left(w_i \cdot \left(\frac{LS_i - LS_{i-1}}{LS_{i-1}} \right) \right)$$

$$ZOR = \sum_{i=N}^0 \left(w_i \cdot \left(\frac{LOR_i - LOR_{i-1}}{LOR_{i-1}} \right) \right)$$

gdzie:

LS_i – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym w roku i , gdzie $i = 0$ to rok, za który przeprowadzany jest BION

LOR_i – liczba ubezpieczonych osób na koniec okresu sprawozdawczego (dział I) lub liczba ryzyk ubezpieczonych w okresie sprawozdawczym (dział II) w roku i , gdzie $i = 0$ to rok, za który przeprowadzany jest BION

i – zawiera się w przedziale $[N,0]$, gdzie $N = -2$ dla okresu działalności 4 lat lub więcej oraz $N = -1$ dla okresu 3 lat działalności

w_i – w zależności od liczby lat, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

8.2.5. Wskaźnik zawieranych ugód w związku z wykonywaniem czynności ubezpieczeniowych

$$WWSS = \frac{LU}{LSSM}$$

gdzie:

LU – łączna liczba:

- ugód zawartych w toku spraw sądowych w okresie sprawozdawczym,
- ugód pozasądowych zawartych w trybie mediacji w ramach Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF w okresie sprawozdawczym,

- porozumień zawartych w okresie sprawozdawczym w wyniku pozasądowych postępowań w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a podmiotem rynku finansowego, dla których RF wszczął postępowanie

LSSM – łączna liczba:

- spraw sądowych zakończonych wyrokiem sądu lub ugodą w okresie sprawozdawczym,
- wniosków o mediację rozpatrzonych w ramach Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF w okresie sprawozdawczym,
- wniosków o wszczęcie pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a podmiotem rynku finansowego, rozpatrzonych przez RF w okresie sprawozdawczym

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$U_{SS} = \frac{LSSM}{\overline{LOR}} * 1000$$

gdzie:

\overline{LOR} – średnia arytmetyczna liczby ubezpieczonych osób na koniec okresu sprawozdawczego i na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (dział I) lub średnia arytmetyczna liczby ryzyk ubezpieczonych w okresie sprawozdawczym oraz w poprzednim okresie sprawozdawczym (dział II)

Dodatkowo, ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od wartości wskaźnika poziomu spraw sądowych (WPSS) dla okresu, za który przeprowadzany jest BION.

8.3. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko ochrony klientów”

Zagadnienia dotyczące jakościowej oceny obszaru „Ryzyko ochrony klientów” należy stosować odpowiednio, w zależności od rodzaju prowadzonej przez zakład działalności.

Ocena jakościowa ryzyka ochrony klientów dla każdego z niżej wymienionych obszarów, uwzględnia co najmniej zagadnienia obejmujące poszczególne etapy cyklu życia produktu: tworzenie nowych i wprowadzanie zmian w istniejących produktach, monitorowanie i przegląd produktów, identyfikacja i zarządzanie wadami, dystrybucja oraz nadzór nad dystrybucją, relacje z klientami w zakresie obsługi umów i wypłaty świadczeń.

8.3.1. Zarządzanie i nadzór nad produktami

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- prawidłowości identyfikacji nowego produktu i istotnej zmiany produktu,
- realizacji wymogów w zakresie określania rynku docelowego,
- realizacji wymogów w zakresie testowania produktów, w tym w zakresie oceny wartości produktów dla klienta,
- realizacji wymogów w zakresie monitorowania i przeglądu produktów,

- realizacji wymogów w zakresie wyboru kanałów dystrybucji oraz przekazywania dystrybutorom wszelkich stosownych informacji dotyczących produktów ubezpieczeniowych, rynku docelowego i dystrybucji tych produktów,
- sposobu postępowania z informacją zwrotną nt. produktów uzyskaną od dystrybutorów,
- realizacji wymogów w zakresie dokumentowania działań oraz decyzji podejmowanych w procesie zatwierdzania produktów, o którym mowa w art. 9 rozporządzenia 2017/2358 POG⁴⁷,
- odpowiedniego zaangażowania funkcji kluczowych w proces zatwierdzania produktu,
- sposobu postępowania z wadami zidentyfikowanymi w toku monitorowania produktu,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych.

8.3.2. Dystrybucja oraz nadzór nad dystrybucją

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- realizacji wymogów dotyczących zarządzania produktem dla dystrybutorów ubezpieczeń, w szczególności posiadania odpowiednich rozwiązań organizacyjnych przez zakład w ramach dystrybucji bezpośredniej,
- realizacji wymogów dotyczących określania wymagań i potrzeb klienta w zakresie ochrony ubezpieczeniowej i proponowania klientom umów ubezpieczenia zgodnych z ich wymaganiami i potrzebami, dokonywania oceny odpowiedniości ubezpieczeń, o których mowa w dziale I grupie 3, a także sprawowania przez zakład nadzoru nad realizacją tych obowiązków,
- realizacji obowiązków informacyjnych względem klienta oraz sprawowania przez zakład nadzoru nad realizacją tych obowiązków,
- realizacji wymogów dotyczących wynagradzania osób wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu, agentów ubezpieczeniowych i agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające,
- identyfikacji i zarządzania konfliktami interesów w obszarze dystrybucji ubezpieczeń, w tym związanymi z oferowaniem ubezpieczeń, o których mowa w dziale I grupie 3,
- pozyskiwania od agentów informacji o reklamacjach niezwiązanych z udzielaną ochroną ubezpieczeniową oraz wykorzystywania danych w zakresie skarg/reklamacji związanych z dystrybucją w ramach nadzoru nad jakością dystrybucji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych.

⁴⁷ Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2017/2358 z dnia 21 września 2017 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 w odniesieniu do wymogów w zakresie nadzoru nad produktem i zarządzania nim dla zakładów ubezpieczeń i dystrybutorów ubezpieczeń, które wraz z Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2017/2359 z dnia 21 września 2017 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 w odniesieniu do wymogów informacyjnych i zasad prowadzenia działalności mających zastosowanie do dystrybucji ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych tworzą system POG.

8.3.3. Relacje z klientami w zakresie obsługi umów i wypłaty świadczeń

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- sprawności i prawidłowości obsługi umów ubezpieczenia, w tym w zakresie zawierania lub wypowiedzenia umowy, ustalania, zwrotu lub windykacji składki, realizowania dyspozycji klientów,
- realizacji wymogów i obowiązków w zakresie likwidacji szkód i roszczeń,
- realizacji obowiązków informacyjnych zakładu,
- zapewnienia klientowi odpowiedniego kontaktu z zakładem, w tym zapobieżenie sytuacjom wykluczenia klientów,
- realizacji wymogów w zakresie rozpatrywania przez zakład skarg i reklamacji w zakresie innym niż związany z dystrybucją ubezpieczeń,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie wywiązywania się przez zakład z obowiązków obsługi roszczeń na rzecz UFG,
- decyzji Rzecznika Finansowego o nałożeniu sankcji za naruszenie przepisów dotyczących rozpatrywania reklamacji,
- decyzji Prezesa UOKiK zobowiązującej zakład do wykonania przyjętych na siebie zobowiązań do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów klientów,
- skarg zgłaszanych do Rzecznika Finansowego oraz KNF.

8.4. Korekta oceny obszaru „Ryzyko ochrony klientów”

1. Jeżeli organ nadzoru zidentyfikował sytuacje braku prawidłowego zarządzania konfliktem interesów przez zakład w trakcie prowadzenia działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń lub wykonywania umów ubezpieczenia, to ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” nie może być lepsza niż 2,50.
2. Jeżeli zakład jest stroną w sprawach sądowych, których zakończenie na niekorzyść zakładu może zagrażać jego wypłacalności, to ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” nie może być lepsza niż 3,00.
3. Jeżeli UOKiK stwierdził, że zakład prowadzi praktyki naruszające interesy klientów lub organ nadzoru zidentyfikował praktyki naruszające interesy ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z tytułu ubezpieczenia, to ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” nie może być lepsza niż 3,00.
4. Jeżeli organ nadzoru zidentyfikował istotne uchybienia dotyczące zgodności lokowania środków ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego z przepisami prawa, regulaminem lokowania środków ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego, interwencją produktową lub ogłoszonymi stanowiskami organu nadzoru, to ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” nie może być lepsza niż 2,50.
5. Jeżeli ocena obszaru jakościowego „Zarządzanie i nadzór nad produktami” wynosi od 2,50 do 4,00, to ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” nie może być lepsza niż 2,00.

9. KOREKTA ŁĄCZNEJ OCENY RYZYKA BION

1. Jeżeli ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” wskazuje na wysokie ryzyko (ocena od 3,25 do 4,00), to łączna ocena ryzyka nie może być lepsza niż 2,50.
2. Jeżeli ocena obszaru „Zarządzanie” i/lub przynajmniej jedna z ocen w następujących obszarach jakościowych: „Model biznesowy”, „Nadzór właścicielski”, „Osoby pełniące kluczowe funkcje”, „Sprawozdawczość”, wskazuje na wysokie ryzyko (ocena od 3,25 do 4,00), to łączna ocena ryzyka nie może być lepsza niż 2,25.
3. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający BION opinię negatywną lub odmówił wydania opinii, to łączna ocena ryzyka nie może być lepsza niż 3,00.
4. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje planu naprawczego, o którym mowa w art. 312 ust. 2 ustawy, to łączna ocena ryzyka wynosi 4,00.
5. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust. 2 ustawy, to łączna ocena ryzyka wynosi 4,00.

Załącznik 1. Tabele określające stopień płynności aktywów

Dla aktywów niewyszczególnionych w poniższych tabelach waga wynosi 0%.

Tabela 2. Aktywa inne niż dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, niestanowiące udziału kapitałowego.

Kategoria aktywów	Pozycja S.02.01	Pozycja S.06.02.	Waga
Akcje i udziały – notowane	R0110	-	100%
Obligacje państwowe (w tym buy-sell-back)	R0140	dodatkowo: C0170, gdzie kod CIC ##82	100%
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	-	100%
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	-	100%
Obligacje korporacyjne	R0150	-	80%
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania (bez certyfikatów inwestycyjnych polskich FIZ)	R0180	z wyłączeniem: C0170, gdzie Nazwa składnika aktywów zawiera „PLFIZ”, dla których w pozycji C0310 wykazano '1 – Niestanowiące udziału kapitałowego'	80%
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050	-	30%
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	-	30%
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	-	30%
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	-	30%
Zabezpieczone papiery wartościowe	R0170	-	30%
Certyfikaty inwestycyjne polskich FIZ	-	C0170, gdzie CIC ##4# oraz Nazwa składnika aktywów zawiera „PLFIZ” a w pozycji C0310 wykazano '1 – Niestanowiące udziału kapitałowego'	30%
Instrumenty pochodne	R0190	-	30%
Pozostałe lokaty	R0210	-	30%
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	-	30%

Tabela 3. Aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Kategoria aktywów UFK	Kategoria aktywów	Uszczegółowienie	Waga UFK
Pozycja S.06.02. [C0170]			
Obligacje państwowe (w tym buy sell back)	CIC ##1#, ##82	-	100%
Akcje i udziały – notowane	CIC ##3#	CIC inne niż XL##, XT##	100%
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	CIC ##71, ##72	-	100%
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	CIC ##7#	CIC inne niż ##71 i ##72	100%
Obligacje korporacyjne	CIC ##2#	-	80%
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania (bez certyfikatów inwestycyjnych polskich FIZ)	CIC ##4#	Nazwa składnika aktywów nie zawiera „PLFIZ”	80%
Akcje i udziały – nienotowane	CIC ##3#	CIC XL##, XT##	30%
Certyfikaty inwestycyjne polskich FIZ	CIC ##4#	Nazwa składnika aktywów zawiera „PLFIZ”	30%
Strukturyzowane papiery wartościowe	CIC ##5#	-	30%
Pozycja S.08.01. [C0240]			
Instrumenty pochodne	-	Dodatnia wartość bilansowa	30%

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

ul. Piękna 20

00-549 Warszawa

tel. (+48 22) 262 50 00

fax: (+48 22) 262 51 11 (95)

e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl